

A MAGYAR **ÁLÓM**

Milyen jövőt álmodnak a magyarok saját maguk és Magyarország számára?

A MAGYAR **Á**LÓM

Milyen jövőt álmodnak a magyarok saját maguk és Magyarország számára?

Impresszum

A Magyar Álom

Milyen jövőt álmodnak a magyarok saját maguk és Magyarország számára?

© Policy Solutions – Friedrich-Ebert-Stiftung
2017. október

Kiadó: Policy Solutions – Friedrich-Ebert-Stiftung

Felelős kiadó és szerkesztő: Boros Tamás

Szerzők: Boros Tamás – Laki Gergely

Dizájn: FERLING Kft. / Ocsovai Gábor

Nyomda: Innovariant Nyomdaipari Kft.

ISBN 978-615-00-0045-9

Tartalomjegyzék

Bevezető	6
Álmodoznak-e jövőjükéről a magyarok?	10
Melyik volt az álmok kora az elmúlt 100 évben?	28
Kik segítik vagy akadályozzák az álmok megvalósítását?	46
Mi a magyar álom?	62
Következtetések: Ez a Magyar Álom	92

1. Bevezető

Amerikai álom. A kifejezés, amit mindenki ismer. Az Amerikai Egyesült Államok nemzeti ethosa szerint az USA-ban mindenkinek megvan a lehetősége, hogy származástól, társadalmi rétegtől, bőrszíntől, vallástól függetlenül megcsinálja a saját szerencsáját. Felemelkedjen, sikeres legyen, és tisztességes jövedelemhez vagy akár vagyonhoz jusson. Ahogy az Amerikai Egyesült Államok Függetlenségi Nyilatkozata fogalmaz: mindenkinek joga van a boldogság kereséséhez. Életről vett példák és hollywoodi filmek százai sulykolják az amerikai álom elérésének lehetőségét: hogyan lettek bevándorlókból dollár milliárdosok, kisemmizettekben céljaikat elérők, vagy egy „cingár afroamerikai gyerekből” az Amerikai Egyesült Államok elnöke. Az amerikai álom koncepciója szerint az USA intézményrendszere, a liberális demokrácia, a jog uralma és a szabadság biztosítja azt, hogy aki tehetséges, annak semmi ne álljon az útjába. És bár napjainkban az amerikaiak közel fele nem hisz már az amerikai álom beteljesülésében, a mítosz, a vízió, a közös nemzeti cél továbbra is él az országban.

A világ más országaiban kevésbé találkozhatunk hasonlóan jól megfogható „álmokkal”. Az Egyesült Királyságtól Kínáig számos történelmi korszakban fogalmaztak meg álmokat az ország számára, de ezek ritkán épültek be a köztudatba. A Friedrich-Ebert-Stiftung az Orosz Tudományos Akadémiával közösen 2012-ben készített felmérést az „oroszlomról”, melyből kiderült, hogy az oroszok társadalmi igazságot és erős, stabil országot kívánnak maguknak. Az amerikai típusú szabadpiacnak, az egyéni kiteljesedésnek vagy a nyugati értékeknek mindössze néhány százalékos támogatottsága van Oroszországban.

Az eltérő történelmi fejlődés, intézményrendszer, kulturális értékek, földrajzi helyzet, politikai rendszer miatt érthető a különbség az amerikai álom és az orosz álom között. De vajon melyikhez áll közelebb a magyar álom? Az amerikai önmegvalósítás álmához? A nyugati liberális demokráciákhoz? Az oroszok erős állam álmához? Vagy létezik egy speciális magyar álom? Álmodoznak egyáltalán a magyarok? Vannak közös céljaink, közmegegyezés az ideális társadalomról, az ideális „magyar életről”?

A Policy Solutions és a Friedrich-Ebert-Stiftung Budapesti Irodája ezekre a kérdésekre volt kíváncsi, ezért indított el egy nagyszabású kutatást, hogy megtudja, „Mi a magyar álom?”. A kutatás során az ország számos pontján – Budapesten, Miskolcon, Győrben és Szigetváron - fókuszcsoportos vizsgálatokat, majd egy 1000 fős személyes megkérdezéses országos reprezentatív felmérést végeztünk 2017. nyarán. A kutatásokban a Závecz Research volt a partnerünk. A kutatási kérdések négy nagy témát öleltek fel: a magyarok álmodozási szokásait, a magyarok viszonyát a múlthoz, a magyarok jelenbeli terveit és a jövőről alkotott elképzeléseiket.

Az alábbiakban ennek a kutatásnak az eredményeit olvashatják az érdeklődők. Bízunk benne, hogy kötetünkkel hozzájárulunk ahhoz, hogy jobban megértsük a magyar társadalom motivációit, érzéseit, jövőképét, és ezáltal a magyar politikusok, cégvezetők, véleményformálók és kutatók az eddigieknél sikeresebben tudjanak dolgozni annak érdekében, hogy a magyarok merjenek álmodni és az álmaik valóra is váljanak.

► **Boros Tamás** / Policy Solutions

ORSZÁGGYŰLÉSI

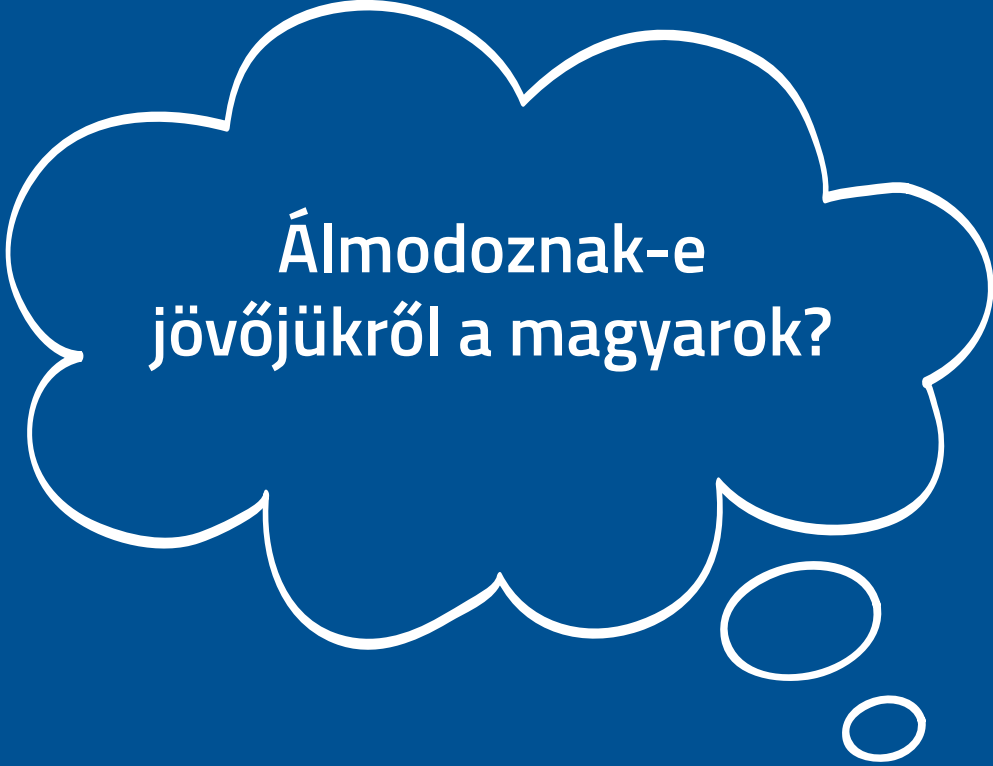
HELYETTED

INFORMÁCIÓ

ÁLMODUNK

Kalóczkai Attila: Magyar álom
Megjelent a 15. ARC kiállításon

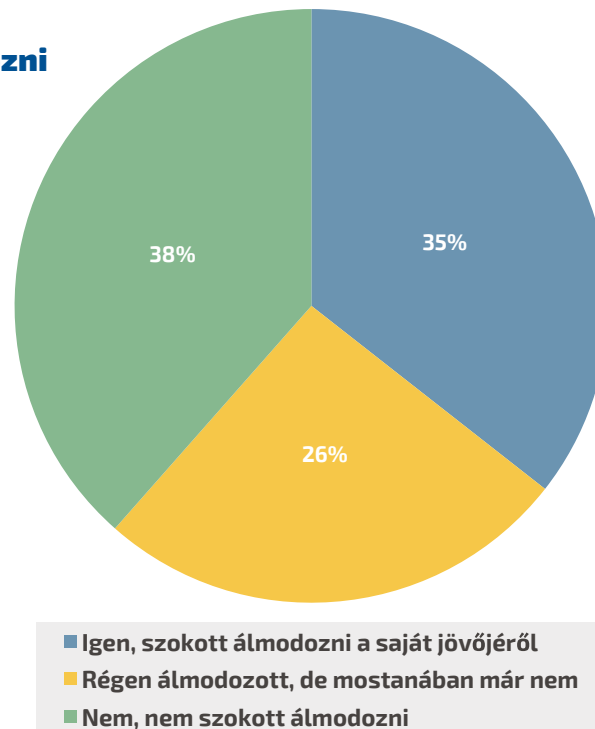
Álmodoznak-e
jövőjükről a magyarok?

2. Álmodoznak-e jövőjükéről a magyarok?

A „magyar álmok” leírásához az első lépés annak meghatározása, hogy hogyan viszonyulnak a magyarok az álmodozás kérdéséhez, **szoktak-e álmodozni saját jövőjükkel kapcsolatban**. A Policy Solutions és a Friedrich-Ebert-Stiftung kutatásából kiderül, hogy a magyar emberek több mint egyharmada, 35 százaléka szokott álmodozni saját jövőjével kapcsolatban, negyede régen álmodozott, de mostanában már nem, míg 38 százaléka egyáltalán nem szokott fantáziálni saját jövőjéről. **A magyar társadalom tehát három nagyjából egyforma részre oszlik e tekintetben: az álmodozókra, az álmaikat feladókra és az álmokkal nem foglalkozókra.**

1. ábra:

Szokott-e Ön álmodozni a saját jövőjével kapcsolatban?

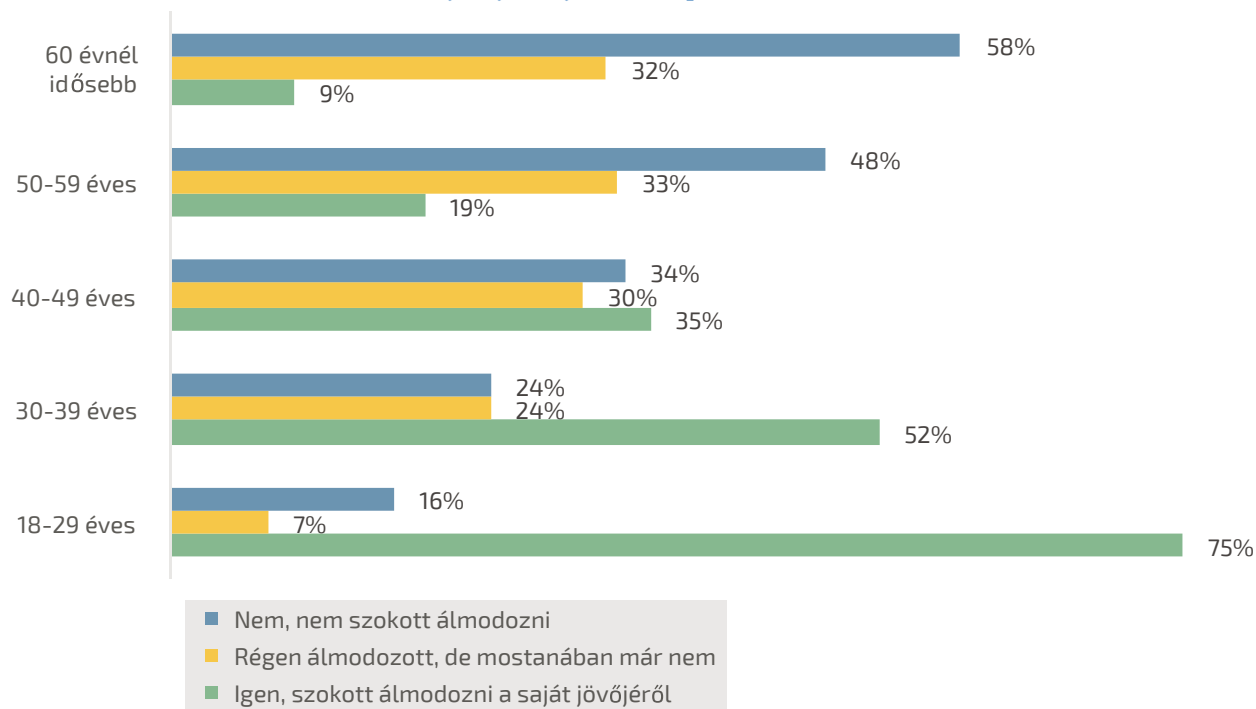

A jövővel kapcsolatos álmodozással összefüggő legszignifikánsabb változó a válaszadó életkora, hiszen **az adatokból az látszik, hogy minél fiatalabb valaki, annál inkább vannak még álmái.** A 30 éven aluliaknak még a háromnegyede, a harmincasoknak kicsit több mint a fele, de **a 60 év felettieknek már csak mindössze kilenc százaléka szokott** álmokat szőni.

A fiatal felnőttek még bizakodóak, hiszen csupán 7 százalékuk hagyta abba az álmodozást, és csak 17 százalékuk az, aki soha nem is álmodozott. Az ötven és hatvan év közöttiek között találjuk viszont a legnagyobb arányban azokat, akik már lemondtak az álmok szövéséről, a válaszadók egyharmada álmodozott a jövőjéről korábban, de már nem, míg közel felük azt állítja, hogy sosem álmodozott a jövőjéről. A hatvan éven felüliek egyharmada már nem, 58 százalékuk viszont soha nem is kergetett ábrándokat.

2. ábra:

Szokott-e Ön álmodozni a saját jövőjével kapcsolatban?

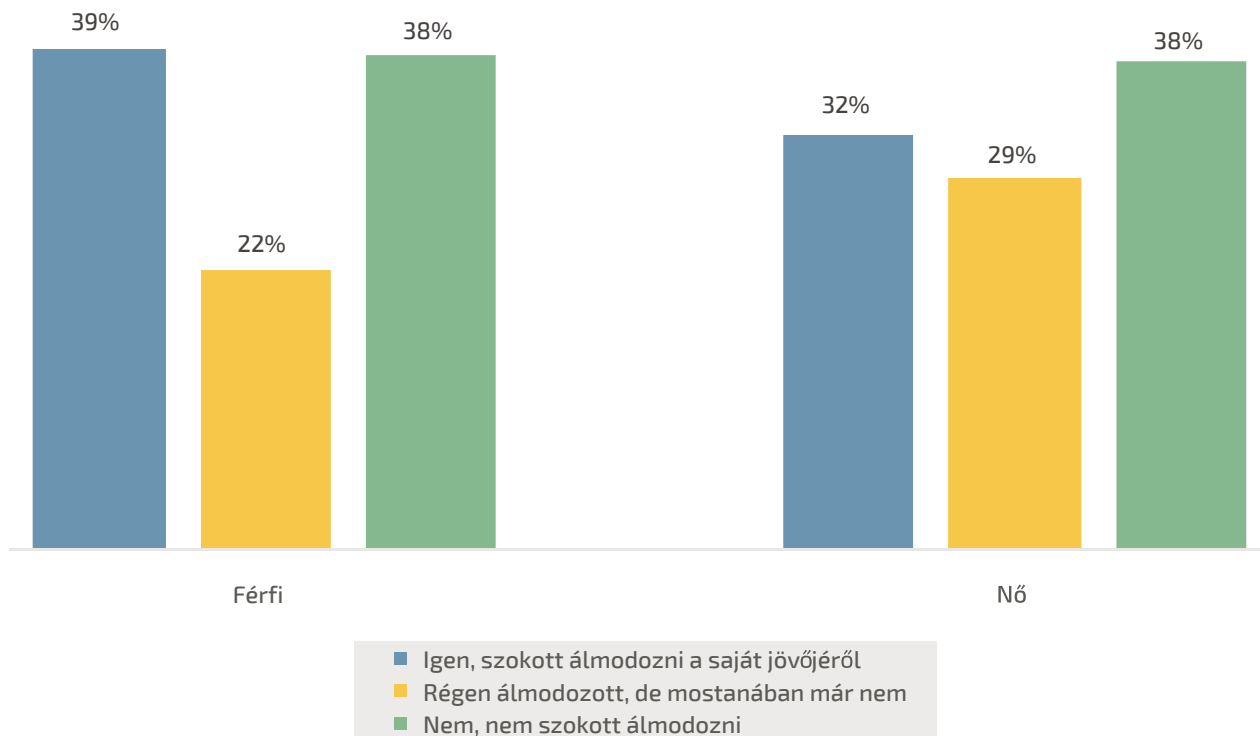
**„Én már 15 évesen kinőttem
az álmodozásból”**

L. Géza, Győr

Annak ellenére, hogy ugyanakkora arányban találjuk a férfiak és a nők között is azokat, akik egyáltalán nem szoktak álmodozni a jövőjükkel kapcsolatban, a férfiak magasabb arányban élnek még mindig ezzel a tevékenységgel, mint a nők. A nők 29 százaléka régebben álmodozott, de már nem, a férfiaknál ez az arány csak 22 százalék. Azaz látható, hogy bár **a két nem képviselői ugyanolyan arányban voltak a kezdetben álmodozóak, a férfiak körében jóval kisebb azok aránya, akik csalódtak és feladták az álmodozást – a nőknél ez jóval gyakrabban előfordul.**

3. ábra:

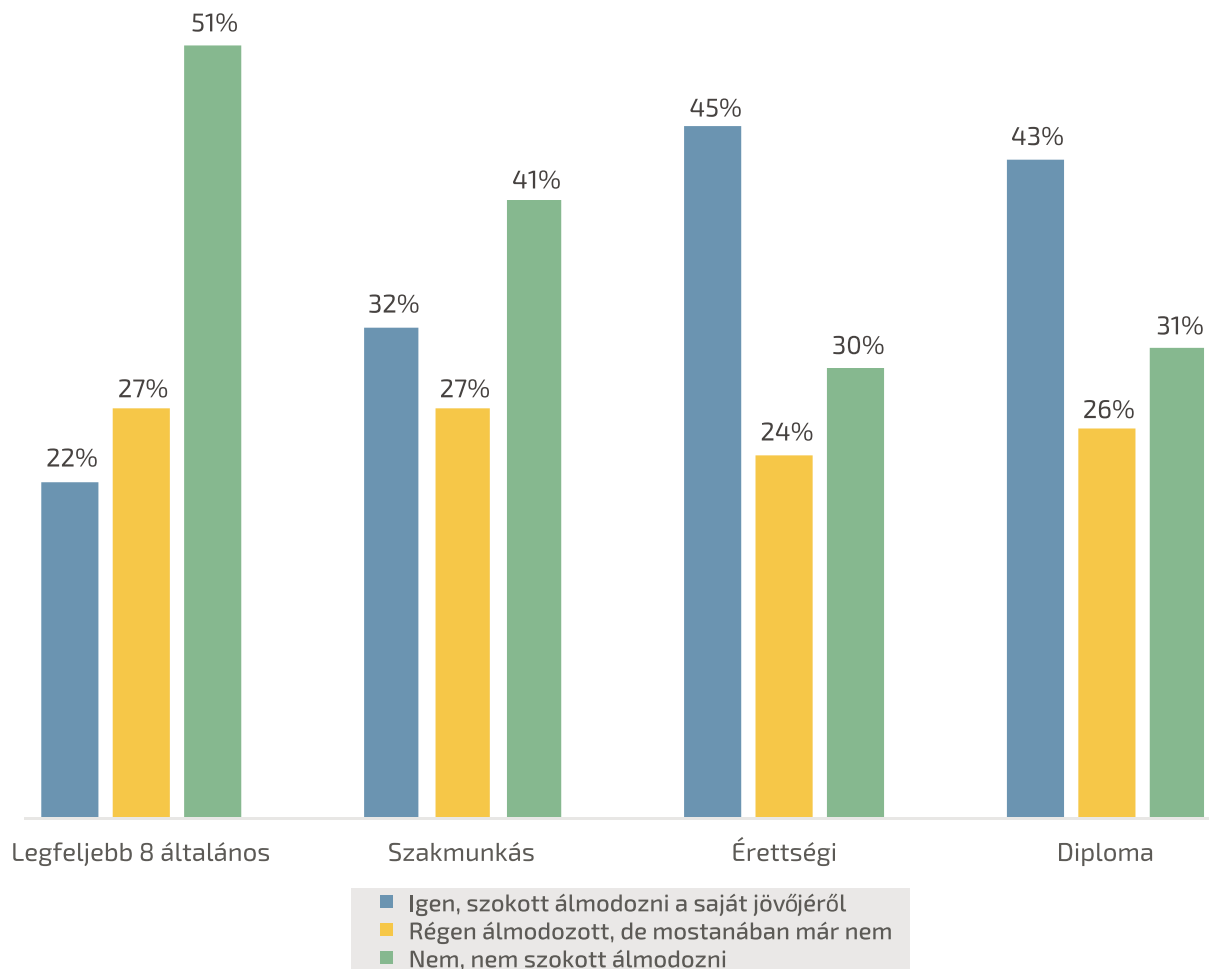
Szokott-e Ön álmodozni a saját jövőjével kapcsolatban?

Az iskolai végzettség tekintetében azt láthatjuk, hogy az érettségizettek és a diplomások tekinthetők a leginkább álmodozónak, közel felüknek vannak álmaik a saját jövőjükéről. **A lerealistábbnak vagy a legkiábrándultabbnak a legfeljebb 8 általánossal rendelkezők tekinthetők**, mindössze 22 százalékuk szokott álmodozni, több mint felük pedig soha nem is szőtt álmokat.

4. ábra:

Szokott-e Ön álmodozni a saját jövőjével kapcsolatban?

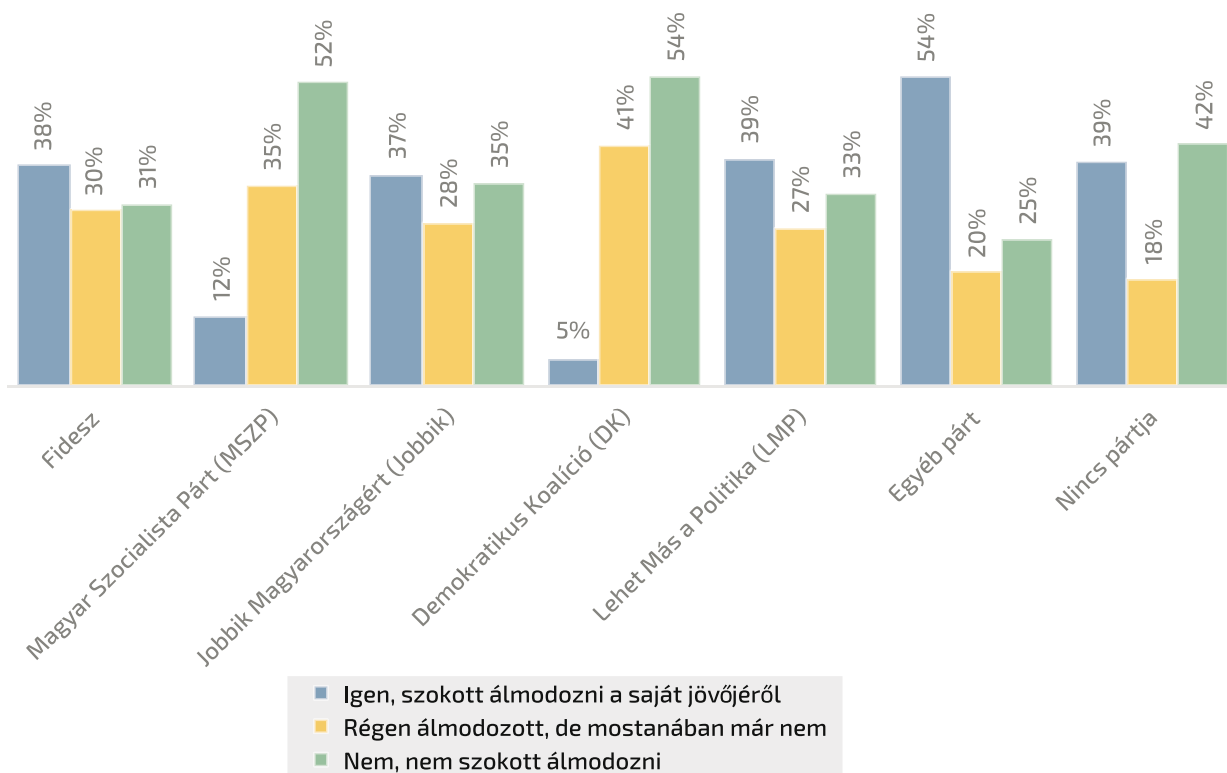

A válaszadók területi megoszlásában is észrevehetünk jelentős különbségeket: **a legoptimistábbnak messze a nyugat-dunántúliak tekinthetőek**, közel felük szokott álmodozni, míg a lerealistábbak vagy **pesszimistábbak a dél-dunántúliak**, akiknek pontosan a fele soha nem is álmodozott. Rajtuk kívül még a dél-alföldiek és az észak-alföldiek közel felére nem jellemző a kérdezett tevékenység.

Érdekes adatokat figyelhetünk meg, ha a párhovatartozás alapján vizsgáljuk meg az adatokat. **A baloldali szavazók – nyilván összefüggésben magas átlagéletkorukkal - szoktak a legkevésbé álmodozni**, az MSZP szavazók 12 százaléka, míg a DK-sok mindössze 5 százaléka szokott jövőjével kapcsolatban terveket szőni, míg felük egyáltalán nem szokott álmodozni. **A kispártok (Együtt, Párbeszéd, Momentum, Magyar Kétfarkú Kutypárt, Liberálisok) támogatói között találjuk az álmokkal leginkább rendelkező válaszadókat** – több mint felüknek vannak a jövővel kapcsolatban álmaik.

5. ábra:

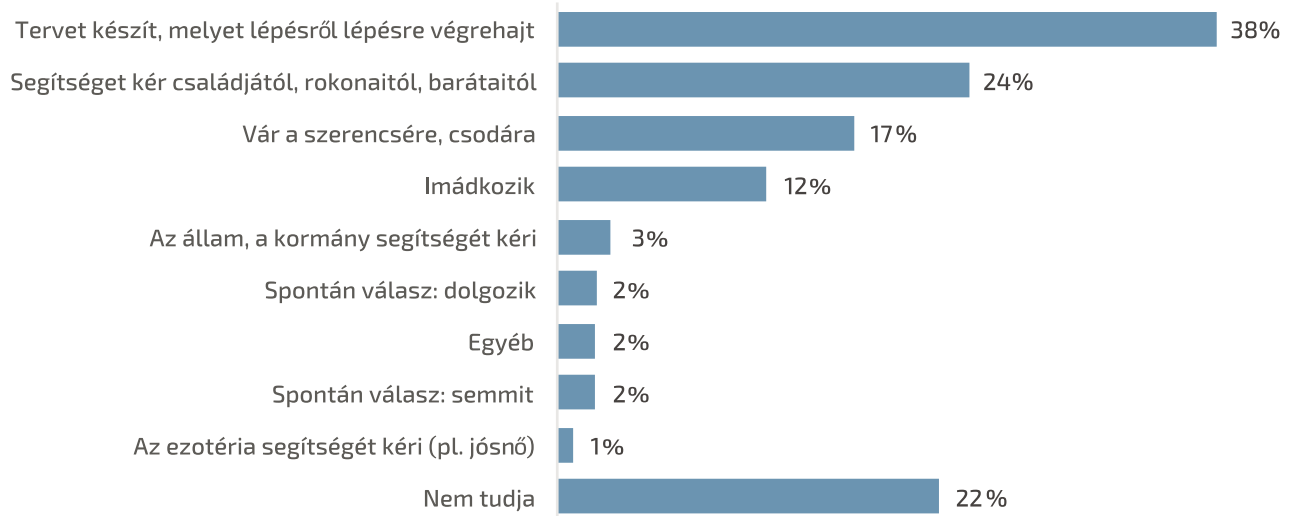
Szokott-e Ön álmodozni a saját jövőjével kapcsolatban?

A magyarok az álmodozásban is két lábon járnak a földön: az álmaik megvalósítása érdekében a leggyakrabban tervet készítenek, melyet lépésről lépésre végrehajtanak. Ugyanakkor a családtagoktól a megkérdezettek egynegyede kér segítséget, a szerencsére és a csodára 17 százalék vár, az imában 12 százalék bízik, a kormány segítségével 3 százalék, az ezotériában pedig 1 százalék bízik. **Mindez azt mutatja, hogy tízből hat megkérdezett (57%) nem gondolja, hogy a saját erejéből meg tudja valósítani álmait.**

6. ábra:

Most felsorolok néhány dolgot, amelyek az álmok megvalósításához szükségesek lehetnek. Mit tesz ön ezek közül, hogy megvalósítsa álmait?

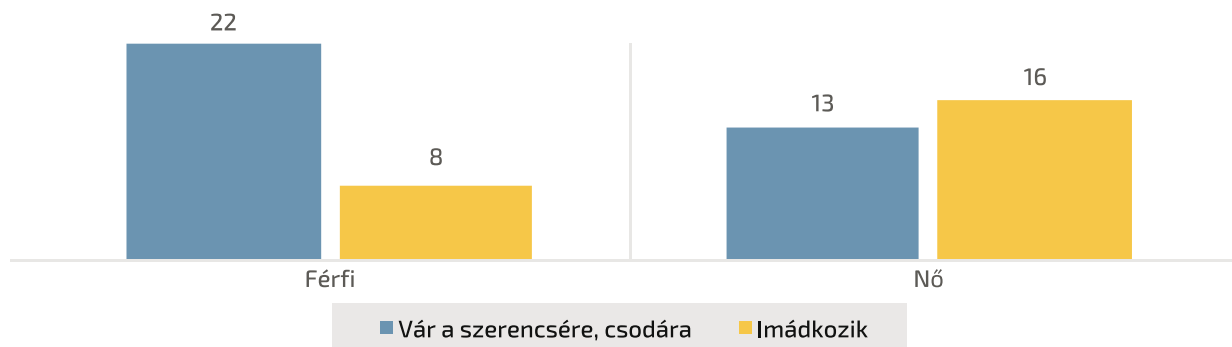
A válaszokból az látszik, hogy a férfiak egy kicsivel tudatosabban tervező típusúak, mint a nők. Az adatokból kiderül az is, hogy **minél fiatalabb valaki, annál nagyobb valószínűséggel készít tervet álmai eléréséhez**, valamint hasonló összefüggést láthatunk a végzettséggel kapcsolatban: minél magasabban képzett valaki, annál inkább tudatosabb az álmai elérésével kapcsolatban. Míg a 8 általánossal rendelkező válaszadóknak csak a 14 százaléka, addig a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 62 százaléka készít tervet álmai eléréshez.

A családtagoktól, barátoktól való segítségkérés – azaz a kapcsolati tőke használata - elsősorban a fiatalokra jellemző, a legkevésbé pedig a hatvan éven felüliekre. A segítségkérés is inkább a falvakban élőkre jellemző, mint a városban élőkre, földrajzilag pedig legkevésbé a Dél-Dunántúlon, valamint a Dél-Alföldön fordulnak másokhoz támogatásért.

Érdekes, hogy **a férfiak nagyobb arányban bíznak Fortunában (22%), mint a nők (13%),** viszont **a nők között kétszer annyian vannak, akik imádkoznak**, mint a férfiak körében. A szerencsére leginkább a 40-es korosztály bízza álmai beteljesülését, míg **a 60 év feletti egynegyede Istenhez fordul a leggyakrabban.** A legfeljebb 8 általánost végzettek egyötöde vár a szerencsére vagy Isten segítségére, míg ugyanez az arány a diplomások körében csak 11-12 százalék. Álmaik beteljesülése miatt Közép- és Dél-Dunántúlon fohászokodnak az Istenhez a legkevésbé (5% és 4%), míg Nyugat-Dunántúlon a legtöbben (22%).

7. ábra:

Most felsorolok néhány dolgot, amelyek az álmok megvalósításához szükségesek lehetnek. Mit tesz ön ezek közül, hogy megvalósítsa álmait?

**„Az álmok megvalósulását
az befolyásolja, hogy milyen
körökben mozgunk”**

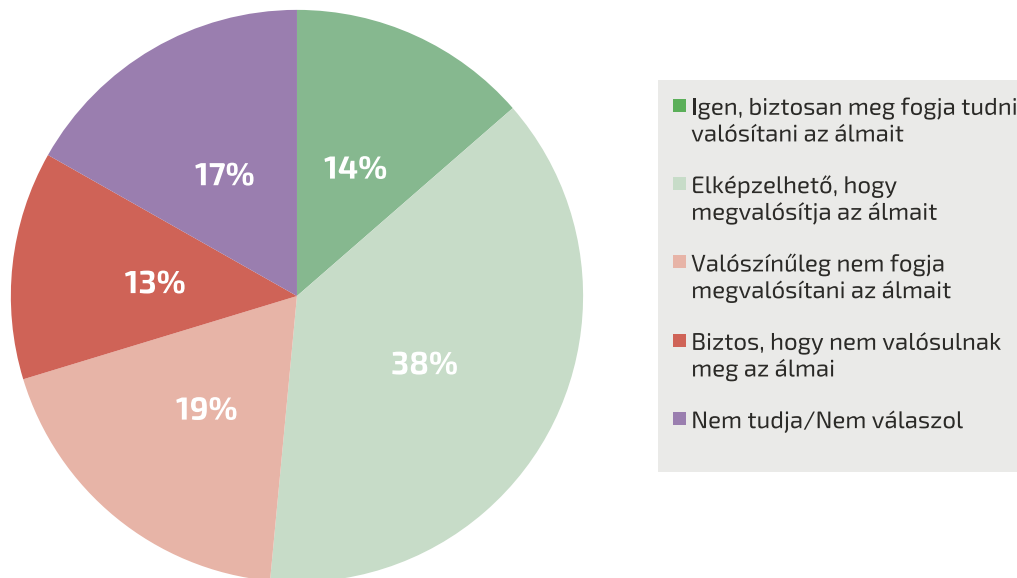
R. Ervin, Győr

A pártszimpátiát tekintve a Fidesz szavazótábora a második legtudatosabb (46%) választói csoport a mikropártok szavazói után, akiknek 56 százaléka készít tervet álmai eléréséhez. A **jobbikosok fordulnak a leggyakrabban a családtagjaikhoz segítségért**, szemben a DK-sokkal, akiknek mindössze 10 százaléka kéri a rokonok, barátok segítségét. Meglepő módon **a két baloldali pártnak a szavazói fordulnak Istenhez segítségért a leggyakrabban, az MSZP-sek 15 százaléka, a DK-sok 20 százaléka imádkozik álmai beteljesülése miatt Istenhez**. Az LMP-seket az különbözteti meg elsősorban, hogy sokkal kisebb arányban fohászkodnak Istenhez segítségért, mint a többi magyar, valamint egyáltalán nem fordulnak az államhoz vagy a kormányhoz segítségért.

Összességében kijelenthető, hogy **a magyarok szűk többsége optimista álmaik megvalósulásával kapcsolatban**, hiszen a válaszadók több mint fele látja pozitívan a jövőjét: 14 százalékuk biztos álmai megvalósításában, emellett 38 százalékuk elképzelhetőnek véli, hogy meg tudja valósítani az álmaikat. A **magyarok egyharmada a kifejezetten pesszimista**: a megkérdezettek 13 százaléka szerint biztosan nem, 19 százalékuk szerint vélhetően nem fogják tudni megvalósítani az álmaikat, míg a megkérdezettek 17 százaléka nem tudott választ adni a kérdésre.

8. ábra:

Ön szerint lesz-e esélye az életében, hogy megvalósítsa álmaikat?

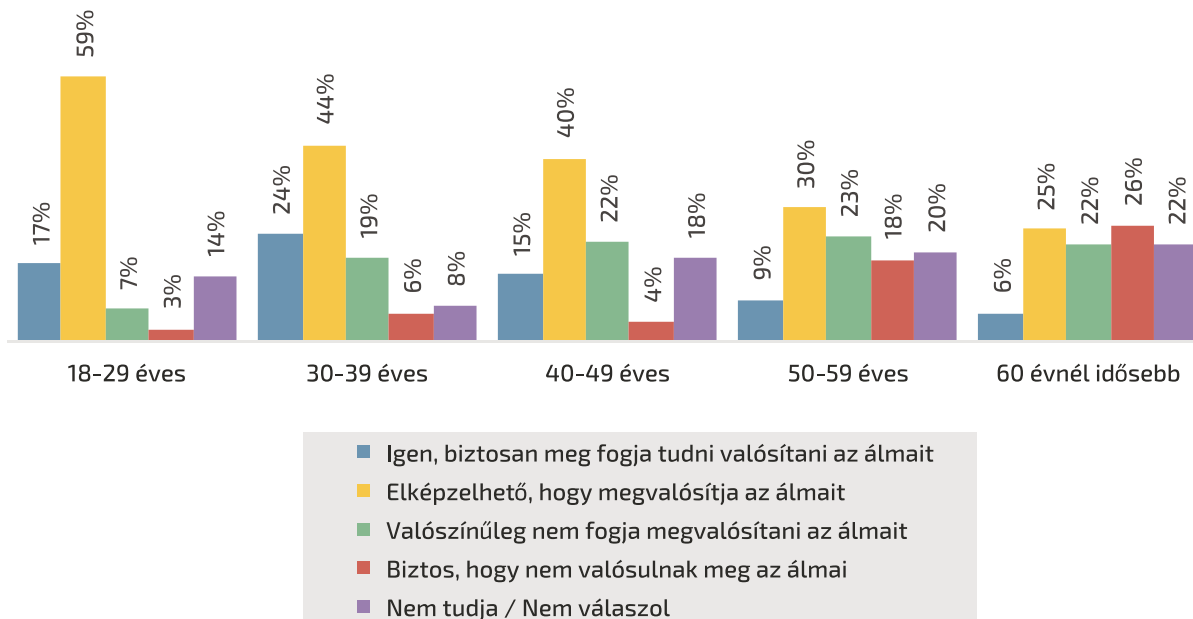
**„Az a baj, hogy rossz
a himnuszunk”**

E. Júlia, Győr

Az életkori eloszlást tekintve megállapíthatjuk, hogy **minél fiatalabb valaki, annál inkább bizakodó**, hiszen míg a 30 év alattiak több mint háromnegyede inkább optimistán látják álmaik megvalósulását, a harmincasoknak már csak kétharmada, a negyveneseknek az 55 százaléka, az ötvenes korosztály 39 százaléka, míg **a 60 éven felülieknek már csak szűk egyharmada (31%) derűlátó**. Az viszont érdekes, hogy a harmincas korosztály biztosabb a dolgában, mint a 30 éven aluli megkérdezettek, hiszen 24 százalékuk szerint biztosan meg fognak valósulni az álmaik, míg a fiatal felnőtteknek csak a 17 százaléka biztos ennyire a dolgában.

9. ábra:

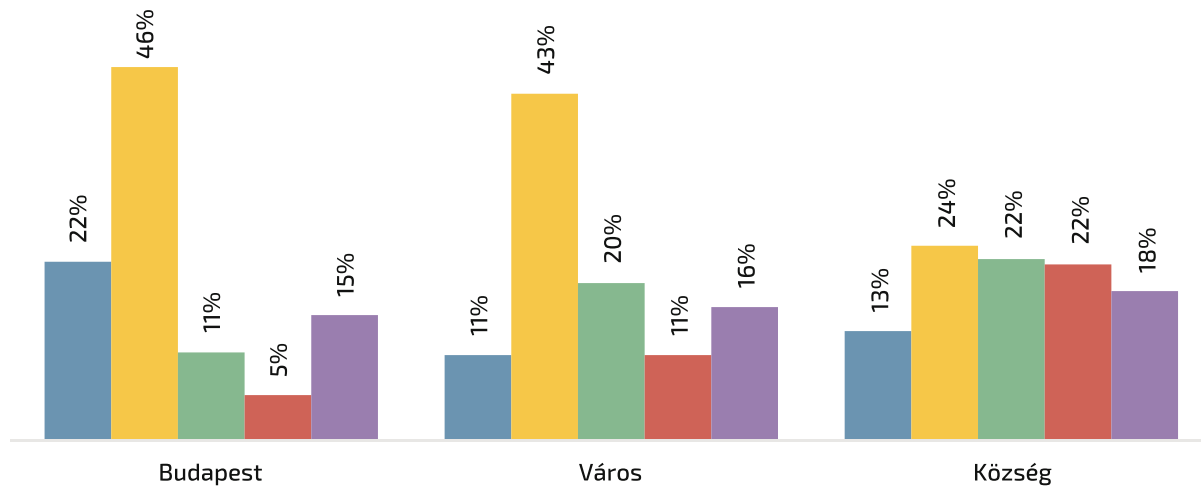
Ön szerint lesz-e esélye az életében, hogy megvalósítsa álmait?

Egyenesen arányos az optimizmusunk és lakóhelyünk mérete: míg a budapestiek 22 százaléka biztos és 46 százaléka bizakodó vágyai beteljesülésével kapcsolatban, addig a vidéki városokban élőknek ez az arány már csak 11 százalék és 43 százalék, míg a falvakban élőknek 14 százalék és 24 százalék.

10. ábra:

Ön szerint lesz-e esélye az életében, hogy megvalósítsa álmait?

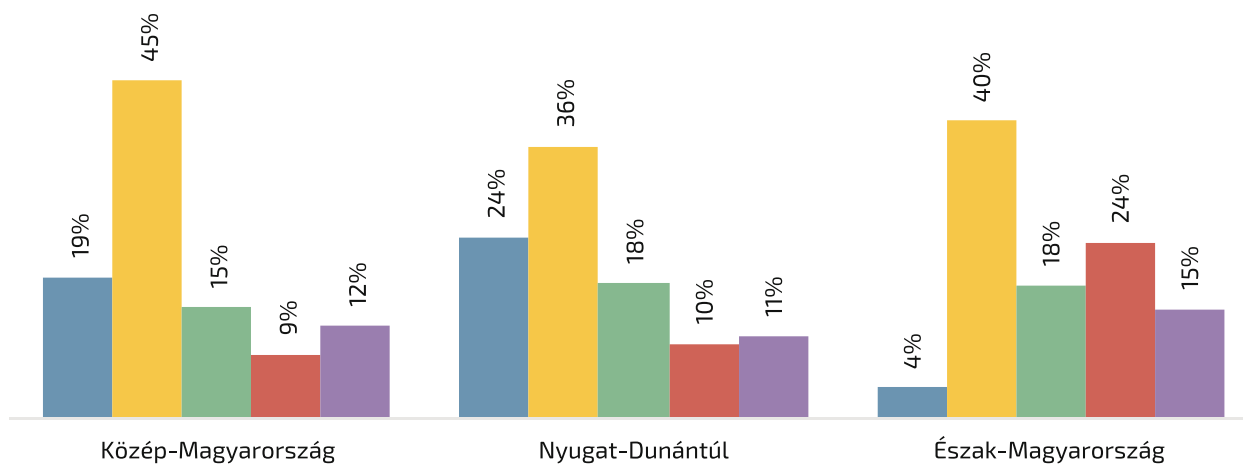
- Igen, biztosan meg fogja tudni valósítani az álmait,
- Elképzelhető, hogy megvalósítja az álmait,
- Valószínűleg nem fogja megvalósítani az álmait
- Biztos, hogy nem valósulnak meg az álmai
- Nem tudja / Nem válaszol

Földrajzilag **Közép-Magyarországon és Nyugat-Dunántúlon élnek a legoptimistább magyarok**: előbbi régióban találjuk a legnagyobb arányban azokat, akik inkább csak valószínűsítik álmaik megvalósulását, utóbbiban pedig a legnagyobb arányban (majdnem a lakosok negyede) azokat, akik teljesen biztosak álmaik megvalósulásában.

Ezzel szemben az Észak-Magyarországon élők mindössze 4 százaléka biztos abban, hogy megvalósulnak az álmai, és ugyanitt a legmagasabb (24%) azoknak az aránya, akik biztosak abban, hogy nem fognak megvalósulni a vágyai.

11. ábra:

Ön szerint lesz-e esélye az életében, hogy megvalósítsa álmait?

- Igen, biztosan meg fogja tudni valósítani az álmait
- Elképzelhető, hogy megvalósítja az álmait
- Valószínűleg nem fogja megvalósítani az álmait
- Biztos, hogy nem valósulnak meg az álmai
- Nem tudja / Nem válaszol

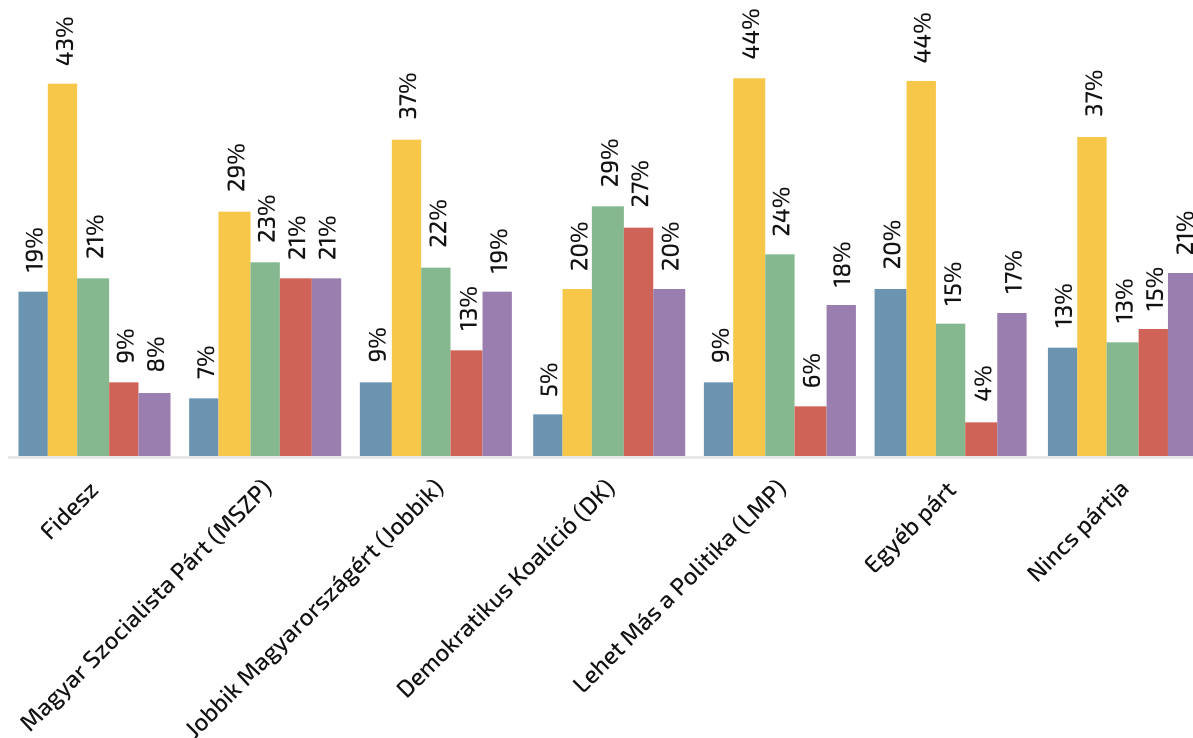
**„Már Budapesten is mások
az álmok – több pénz van,
több munka”**

R. Ágnes, Miskolc

A pártpreferenciákat tekintve azt látjuk, hogy - szinte ugyanolyan arányban - **a Fidesz és a törpepártok szavazói a legoptimistábbak. A legkevésbé a baloldali szavazók derűlátóak**, mivel az MSZP-eknek csak a 7 százaléka, és DK-soknak mindössze 5 százaléka biztos álmai beteljesülésében.

12. ábra:

Ön szerint lesz-e esélye az életében, hogy megvalósítsa álmait?

- Igen, biztosan meg fogja tudni valósítani az álmait
- Elképzelhető, hogy megvalósítja az álmait
- Valószínűleg nem fogja megvalósítani az álmait
- Biztos, hogy nem valósulnak meg az álmai
- Nem tudja / Nem válaszol

iLiberális

Kéri Kálmán: iLiberális
Megjelent a 15. ARC kiállításon

**Melyik volt az
álmok kora az elmúlt
100 évben?**

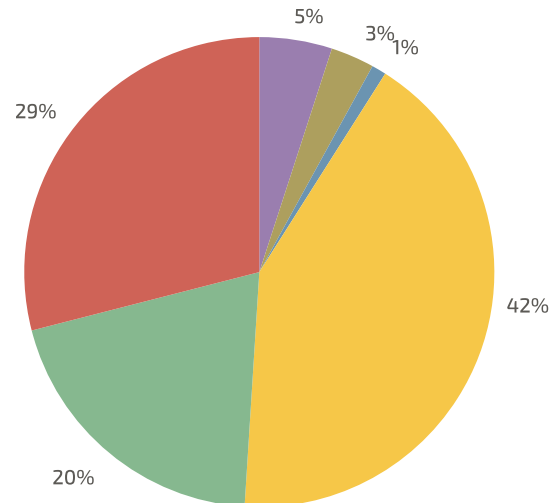
3. Melyik volt az álmok kora az elmúlt 100 évben?

Az elmúlt bő 100 év történelmi korszakainak megítélése jó indikátora lehet annak, hogyan szeretnének élni a magyarok a jövőben. Arra a kérdésre, hogy **a huszadik század melyik nagy korszakában volt mindent összevetve a legjobb a magyaroknak, a válaszadók elsősorban a Kádár-rendszert látják pozitívan**. Tízből négy magyar gondolja úgy, hogy 1989 előtt volt a legjobb a magyaroknak, szemben a rendszerváltás utáni **harmadik magyar köztársasággal, amelyet a lakosság egyötöde tekint etalonnak**. Fontos kiemelni, hogy **a megkérdezettek egyharmada nem tudott választani a korszakok között, egyiket sem érezte az aranykornak**. A teljes kutatásunk összes kérdése közül ebben a témában érkezett a legtöbb bizonytalan, „nem tudom” válasz.

13. ábra:

Ön szerint melyik nagy huszadik századi korszakban volt mindent összevetve a legjobb a magyaroknak?

- Osztrák-Magyar Monarchia kora (1867-től 1918-ig)
- Rákosi-rendszer (1947-től 1956-ig)
- Az 1989-es rendszerváltás utáni időszak
- Horthy-rendszer (1920-tól 1944-ig)
- Kádár-rendszer (1956-tól 1989-ig)
- Nem tudja

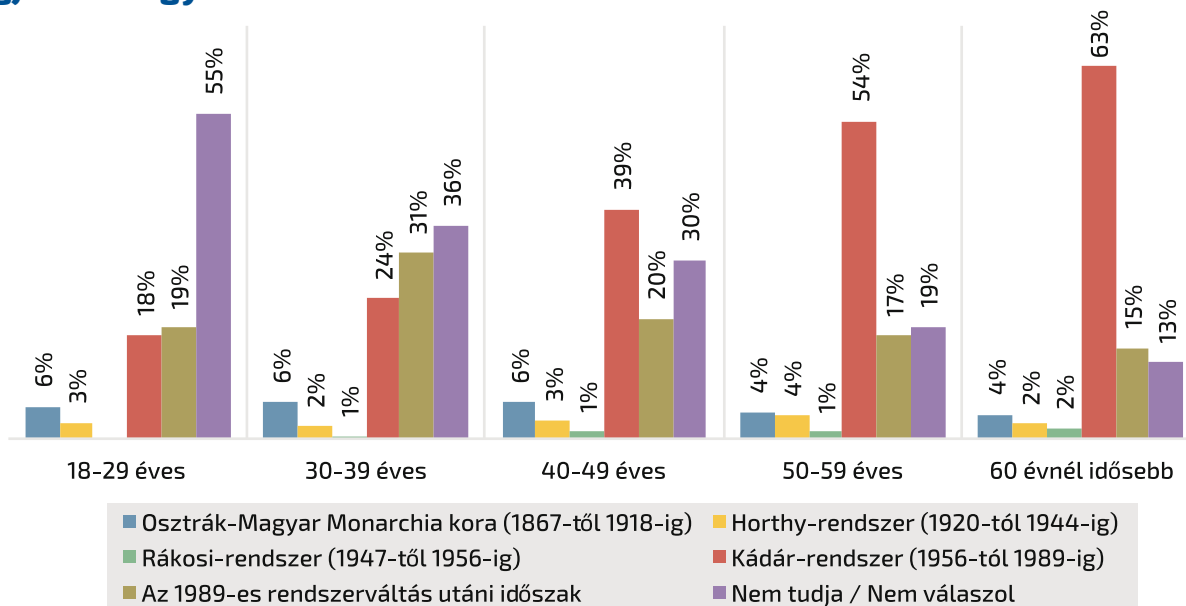
A többi történelmi kort csak a megkérdezettek töredéke választotta, feltehetően a személyes élmények hiánya miatt is. A válaszadók 5 százaléka szerint az Osztrák-Magyar Monarchia korában, 3 százaléka szerint a Horthy-korszakban, és csupán 1 százaléka szerint Rákosi Máttyás diktatúrája alatt volt a magyaroknak a legjobb.

A válaszok nemi megoszlását tekintve azt látjuk, hogy a nők inkább gondolják azt, hogy Kádár alatt jobb volt nekünk (45%), mint a férfiak (38%), míg a férfiak körében többen vannak, akik a rendszerváltás utáni időszakot tartják jónak (24%), szemben a nők 17 százalékával. **A 30 évnél fiatalabbak tűnnek a legbizonytalanabbnak, több mint 55 százalékuk nem tudott felelni a kérdésre**, és csak egy hajszálnyival mondták többen azt, hogy a rendszerváltás után volt jobb a magyaroknak (19%), mint akik a Kádár-rendszert választották (18%). **A fiatalok ilyen mértékű elégedetlenségét mind saját múltunkkal, mind jelenünkkel, alátámasztja a nagy mértékű kivándorlási hajlandóság is.**

A gulyáskommunizmus támogatottsága egyébként egyenesen arányos az életkorrall, a 60 évnél idősebbeknek a 63 százaléka vélte úgy, hogy az előző rendszer volt legjobb honfitársainknak. **A harmadik köztársaság támogatottsága a 18-29 év közötti fiatalok mellett egyedül a harmincas korosztályban előzte meg a Kádár-rendszert,** az ő közel egyharmaduk véli úgy, hogy a rendszerváltás után volt a legjobb a magyaroknak.

14. ábra:

Ön szerint melyik nagy huszadi századi korszakban volt mindent összevetve a legjobb a magyaroknak?

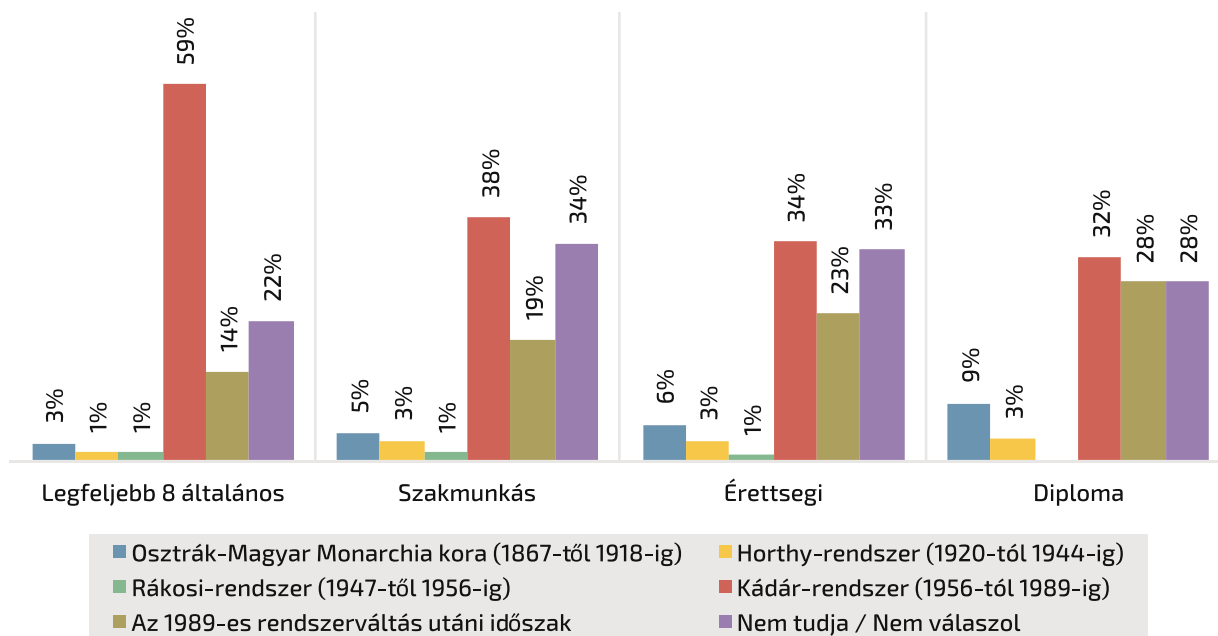
**„Zrínyi, Széchenyi, Kossuth:
Ők még mertek tenni,
kimoszdítani dolgokat”**

S. Sándor, Szigetvár

Iskolai végzettség tekintetében megállapíthatjuk, hogy a **Kádár-rendszer támogatottsága fordítottan arányos a végzettség fokozatával**: míg a 8 általánossal rendelkezők között tízből hatan úgy vélték, hogy Kádár alatt volt a legjobb, addig a diplomásoknak már csak az egyharmada. **A rendszerváltás utáni időszak** és a Monarchia kora a diplomások körében kifejezetten népszerű. Az 1989 utáni időket 28 százaléuk, a Monarchiát a 9 százaléuk választotta a legjobbnak.

15. ábra:

Ön szerint melyik nagy huszadik századi korszakban volt mindent összevetve a legjobb a magyaroknak?

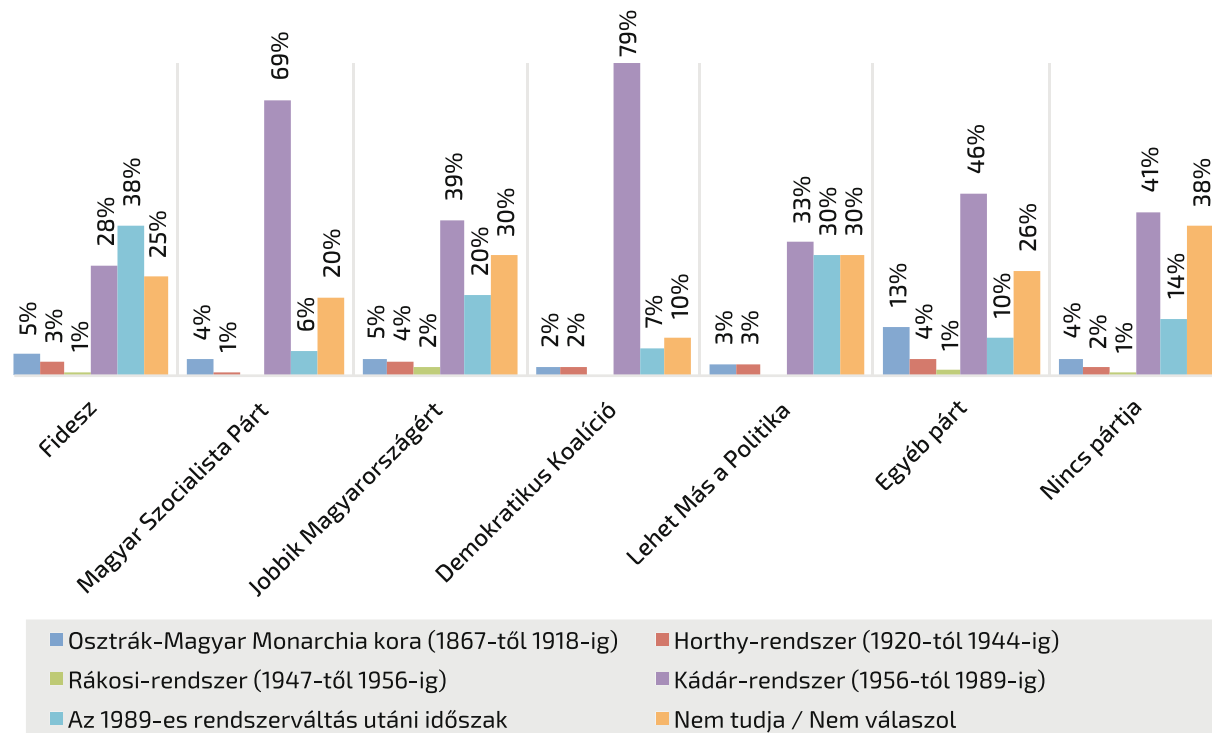
A lakhely nagysága szintén összefügg a Kádár-korszakról és a rendszerváltásról való gondolkodásunkkal: míg a Budapesten élők egyharmada, a vidéki városokban élők 42 százaléka, illetve **a vidéken élők közel fele** választotta a legjobbnak az 1957 és 1989 közötti időszakot, addig **a rendszerváltást követő éveket** a budapestiek 29 százaléka, a vidéki városban élők egyötöde, **a falvakban élőknek pedig csak a 15 százaléka tartja a legkiemelkedőbb XX. századi korszaknak**. A Kádár-rendszer iránti nosztalgia egyébként Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön a legerősebb, a rendszerváltás utáni időszakot pedig a Dél-Dunántúlon szeretik a legkevésbé.

A Fidesz szavazói leggyakrabban (38%) a rendszerváltás utáni időszakot választották az aranykornak, azonban még nekik is a 28 százaléuk a Kádár-rendszert tartja a legjobbnak. Az MSZP és a DK szavazói között egyértelműen meghatározó a Kádár-korszak iránti nosztalgia: az egykori MSZMP utódpart támogatóinak a 69 százaléka gondolta úgy, hogy Kádár János alatt volt a legjobb, a Gyurcsány Ferenc vezette párt szavazóinak viszont a 79 százaléka vélte úgy, hogy a teljes foglalkoztatottság és a 3,60-as kenyér világa alatt volt a legjobb a magyaroknak. A Jobbik szavazói nem térnek el lényegesen az átlagos szavazóktól ebben a kérdésben.

A Monarchia kora kimagaslóan nagy támogatottsággal bírt a kis pártok szavazói között (13%), míg a Fidesz után az LMP-sek körében a legnépszerűbb a rendszerváltás utáni időszak az összes szavazói csoport közül.

16. ábra:

Ön szerint melyik nagy huszadik századi korszakban volt mindent összevetve a legjobb a magyaroknak?

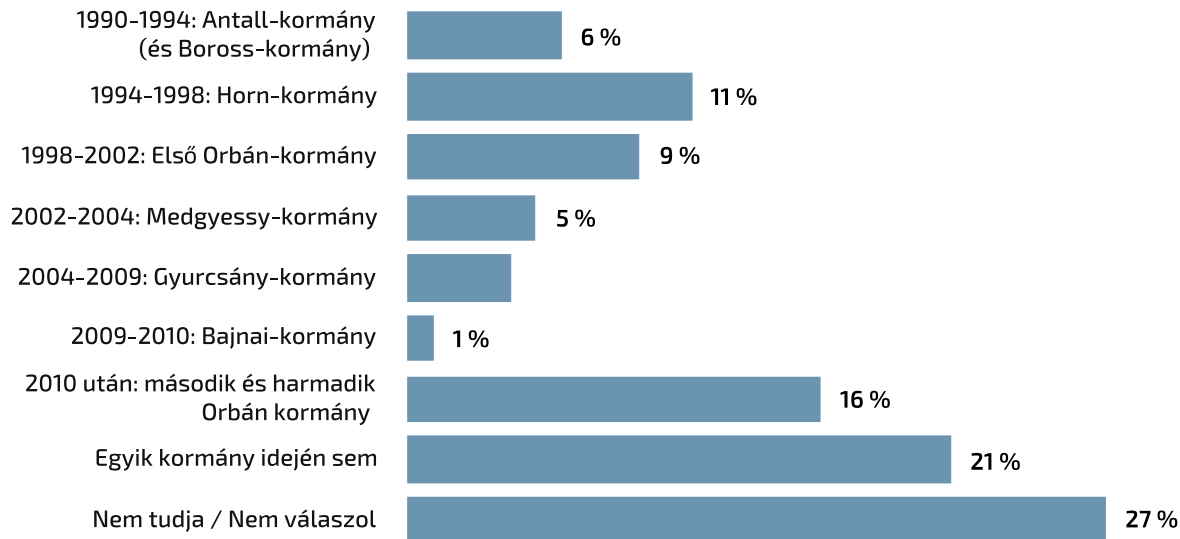

A kutatásban arra is kíváncsiak voltunk, hogy **melyik rendszerváltás utáni kormánynak a legjobb a megítélése. Beszédesebb adat, hogy a legnagyobb arányban az elégedetlenek vannak, a magyarok egyötöde szerint egyik kormány idején sem volt jó a magyaroknak.** További 27 százalék nem tudott vagy nem akart válaszolni erre a kérdésre. Így összesen **a magyarok alig több mint fele akart egyáltalán választani a rendszerváltás utáni kormányok közül.**

Azok körében, akik választották valamelyik rendszerváltás utáni kormányt, **a második és a harmadik Orbán-kormánynak (2010-) a legjobb a megítélése**, a válaszadók 16 százaléka gondolta úgy, hogy most, a Nemzeti Együttműködés Rendszerében a legjobb a nekünk. **A második legnépszerűbb kabinet a 1994-98 közötti MSZP-SZDSZ kormány**, a magyarok 11 százaléka gondolta úgy, hogy Horn Gyula vezette a legjobban az országot, közvetlenül utána következik az első Orbán kormány, amit a megkérdezettek 9 százaléka ítelt a legjobbnak. A rendszerváltás utáni első kormányt (Antall-Boross) a válaszadók 6 százaléka választotta, a jóléti rendszerváltást ígérő Medgyessy-kormány 5 százalékot, az első és második Gyurcsány-kormány 3% százalékot ért el, míg **a válságkezelő Bajnai-kabinet mindössze a magyarok 1 százaléka szerint volt a legjobb magyar kormány** 1990 óta. Összeségében **a magyarok 20 százaléka választott baloldali (-liberális) kormányt a legjobbnak, 31 százaléka pedig jobboldali (-populista) kormányt.**

17. ábra:

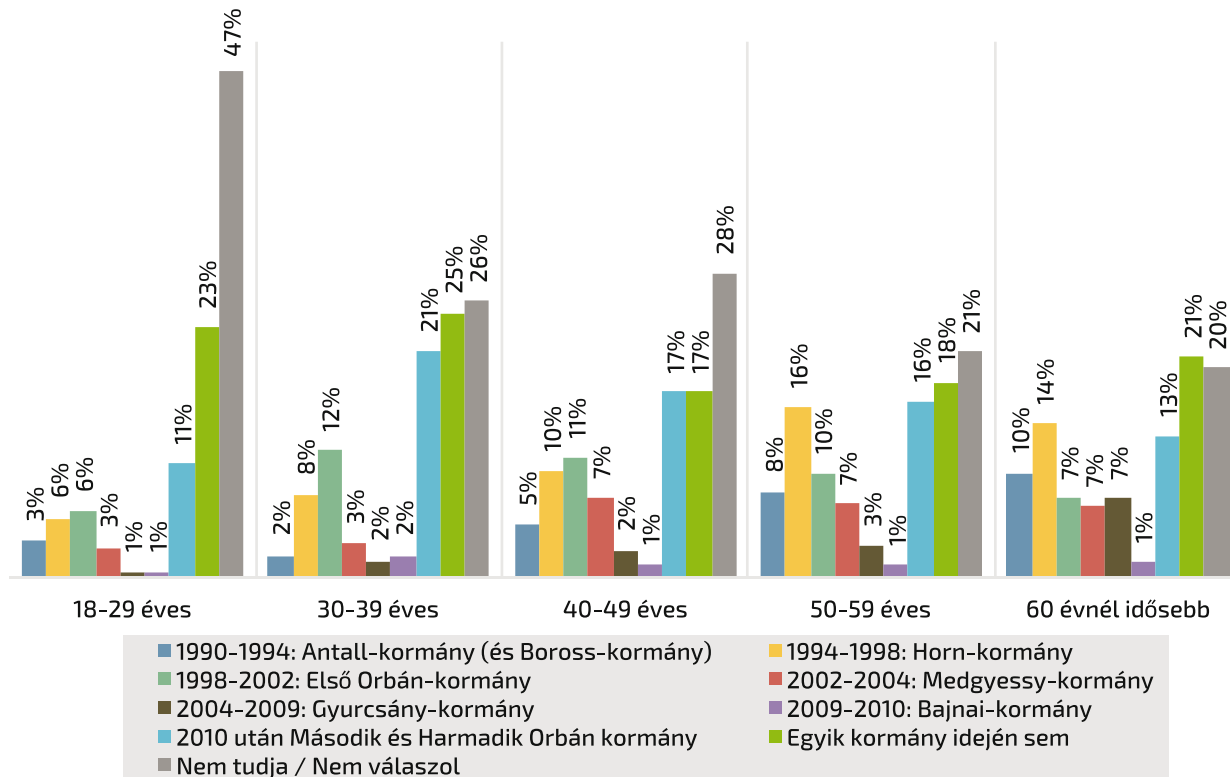
Mindent összevetve, Ön szerint melyik rendszerváltás utáni kormány alatt volt a legjobb a magyaroknak?

Szembetűnő, hogy **a 30 éven aluliak majdnem fele nem tudott vagy nem akart válaszolni a kérdésre**. A fiatalok körében az összes kormány megítélése rosszabb, mint az országos átlag. A harmincas korosztály a leginkább elégedetlen, 25 százalékuk szerint egyik kormány idején sem volt jó a magyaroknak, viszont az ő csoportjukban a legjobb az első, valamint a második és a harmadik Orbán-kormány megítélése. A Medgyessy-kormány a negyvenesek között a legnépszerűbb, a Horn-kormány az 50-es korosztályban a legerősebb, míg a Gyurcsány Ferenc által vezetett kabinetek a 60 évnél idősebbek között volt az átlagnál nagyobb arányban említve (7%).

18. ábra:

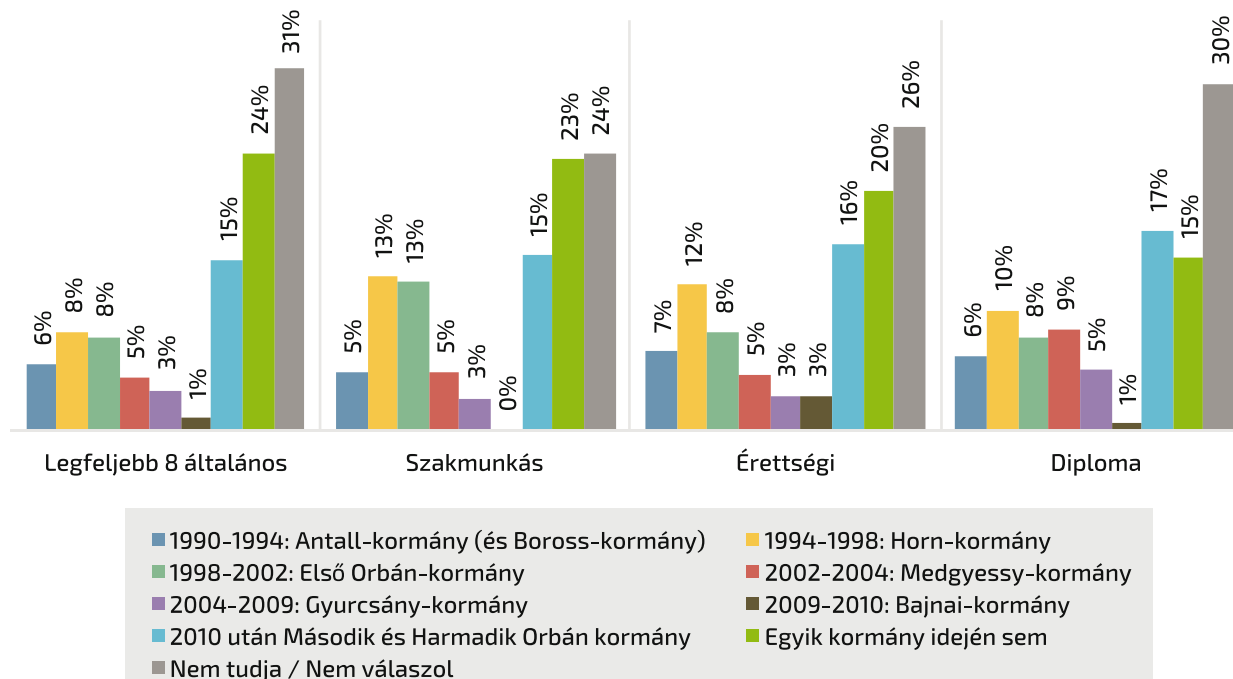
Mindent összevetve, Ön szerint melyik rendszerváltás utáni kormány alatt volt a legjobb a magyaroknak?

A rendszerváltás utáni időszak iránti elégedetlenség arányosan csökken az iskolai végzettség növekedésével: míg a 8 általánossal rendelkezők egynegyede egyik kormányt sem tartotta megfelelőnek, addig a diplomások között ez az arány már csak 15%. A **Medgyessy-kormány a diplomások körében a legnépszerűbb**, míg a jelenlegi Orbán kabinet, még ha kis mértékben is, de egyre nagyobb támogatást mutat az egyre magasabb végzettséggel rendelkezők között.

19. ábra:

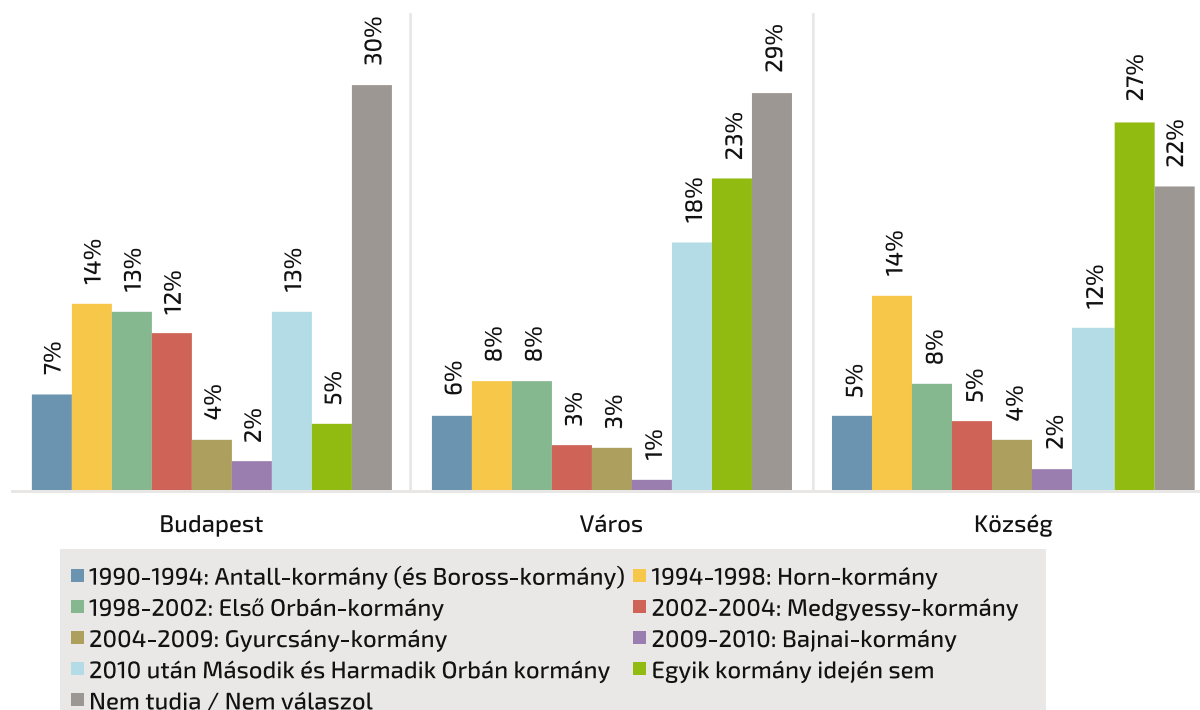
Mindent összevetve, Ön szerint melyik rendszerváltás utáni kormány alatt volt a legjobb a magyaroknak?

A NER-t elsősorban a vidéki városokban szeretik, míg az első Orbán-kormány és a Medgyessy-kormány a budapestiek körében népszerűbb, mint vidéken. **Horn Gyuláékát elsősorban a falvakban élők választották meg a legjobb kabinetnek.** A harmadik Orbán-kormányt legkevésbé a Közép- Dunántúlon szeretik, míg meglepő módon a Horn-kormányt Észak-Magyarországon csak a megkérdezettek 2 százaléka tartja a legjobb kabinetnek.

20. ábra:

Mindent összevetve, Ön szerint melyik rendszerváltás utáni kormány alatt volt a legjobb a magyaroknak?

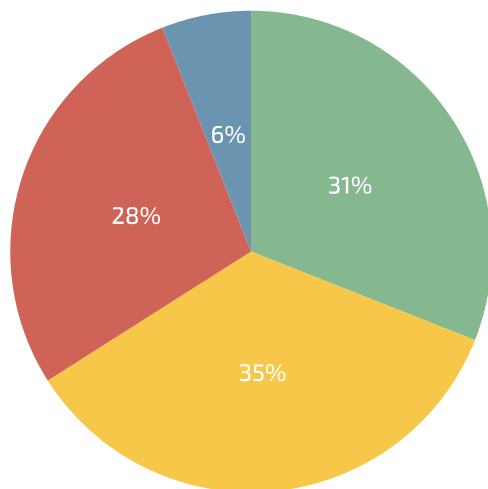

A fideszesek 16 százaléka szerint az első, 44 százaléka szerint a második és a harmadik Orbán-kormány teljesített a legjobban a rendszerváltás óta, az MSZP szavazók egynegyede Horn Gyulára, 15 százaléka Medgyessy Péterre, 9 százaléka Gyurcsány Ferencre gondol vissza a legjobb szívvel. A jobbikosok a leginkább elégedetlenek a megkérdezettek közül, egyharmaduk szerint egyik kormány alatt sem volt jó a magyaroknak, 13 százalékuk Horn kabinetét, 10 százalékuk az első Orbán-kormányt választotta.

A Kádár-kor iránti nosztalgiát mutatja, hogy a magyarok némileg pozitívan gondoltak vissza az elmúlt időkre, amikor arról kérdeztük őket, hogy hogyan látják a válaszadók a szüleik generációjának a helyzetét. A megkérdezettek közel egyharmada gondolta azt, hogy jobban éltek a szülei, amikor annyi idősök voltak, mint ő most. 28 százalék gondolja azt, hogy rosszabbul éltek szülei, 35 százalékuk szerint viszont nem történt nagy változás, és hasonló színvonalon éltek szülei akkor, amikor olyan idősök voltak, mint a válaszadó.

21. ábra:

Mi a véleménye, hogyan éltek az Ön szülei akkor, amikor olyan idősök voltak, mint most ön?

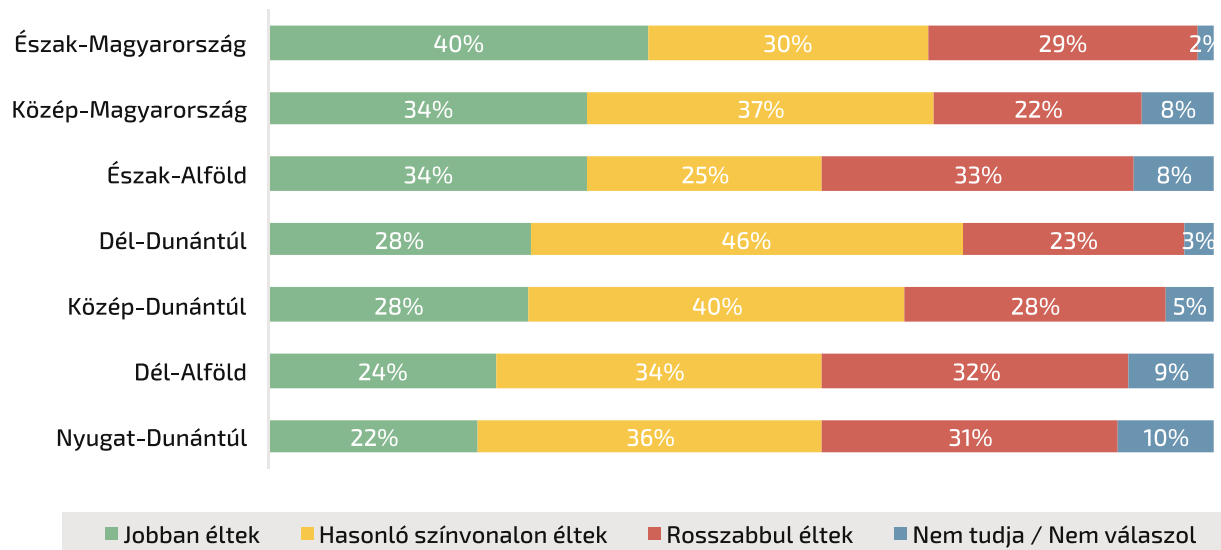

■ Jobban éltek ■ Hasonló színvonalon éltek ■ Rosszabbul éltek ■ Nem tudja / Nem válaszol

A budapestiek között nagyon alacsony azoknak az aránya, akik szerint a szüleiknek rosszabb volt, ők inkább úgy vélik, hogy hasonló színvonalon élhettek. **Elsősorban a falvakban élők gondolják azt, hogy a szüleik jobb színvonalon éltek**, mint most ők. A földrajzi elhelyezkedést tekintve Észak-Magyarországon felelték arányaiban a legtöbben azt, hogy jobb volt a szüleiknek, míg a leginkább a dél-dunántúliak gondolják azt, hogy ugyanúgy éltek akkoriban a szüleik, mint ahogy jelenleg ők.

22. ábra:

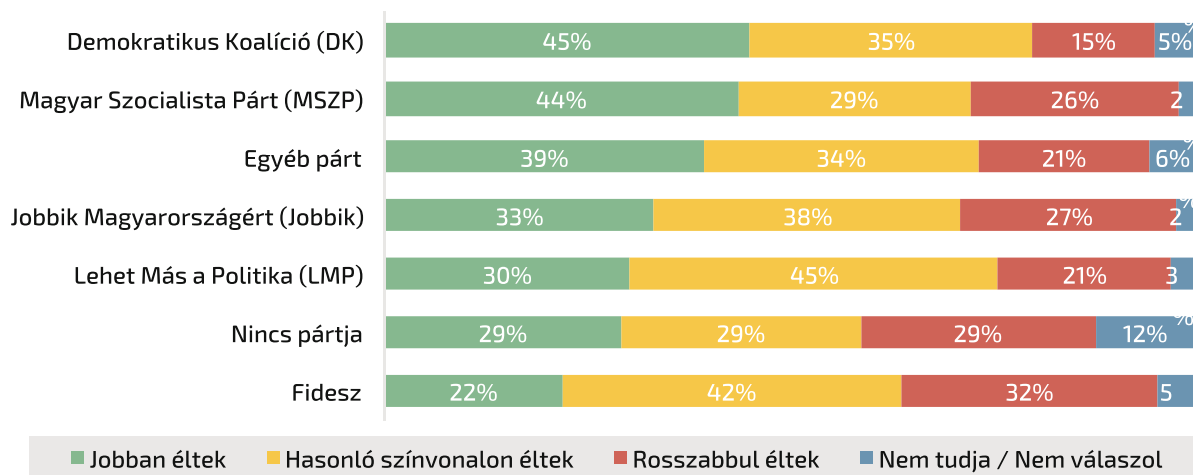
Mi a véleménye, hogyan éltek az Ön szülei akkor, amikor olyan idősök voltak, mint most ön?

A pártpreferencia alapján azt látni, hogy **a két baloldali párt szavazói gondolják leginkább úgy, hogy jobb volt a szüleiknek**: az MSZP-szek és a DK-sok közel fele választotta ezt a válaszopciót, míg leginkább a fideszesek gondolják azt, hogy rosszabb volt a szüleiknek, mint most nekik. Nagyjából minden második LMP-snek tűnik úgy, hogy ugyanolyan lehetőségekkel rendelkeznek, mint amilyen régen a szüleiknek is volt.

23. ábra:

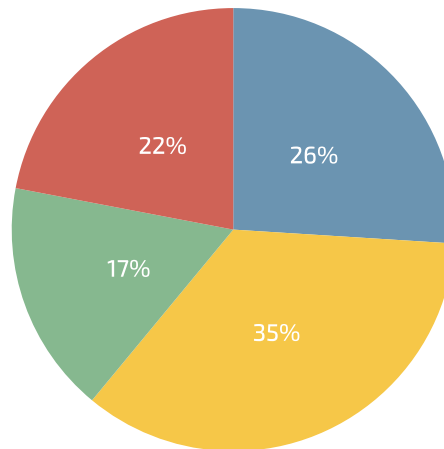
Mi a véleménye, hogyan éltek az Ön szülei akkor, amikor olyan idősök voltak, mint most ön?

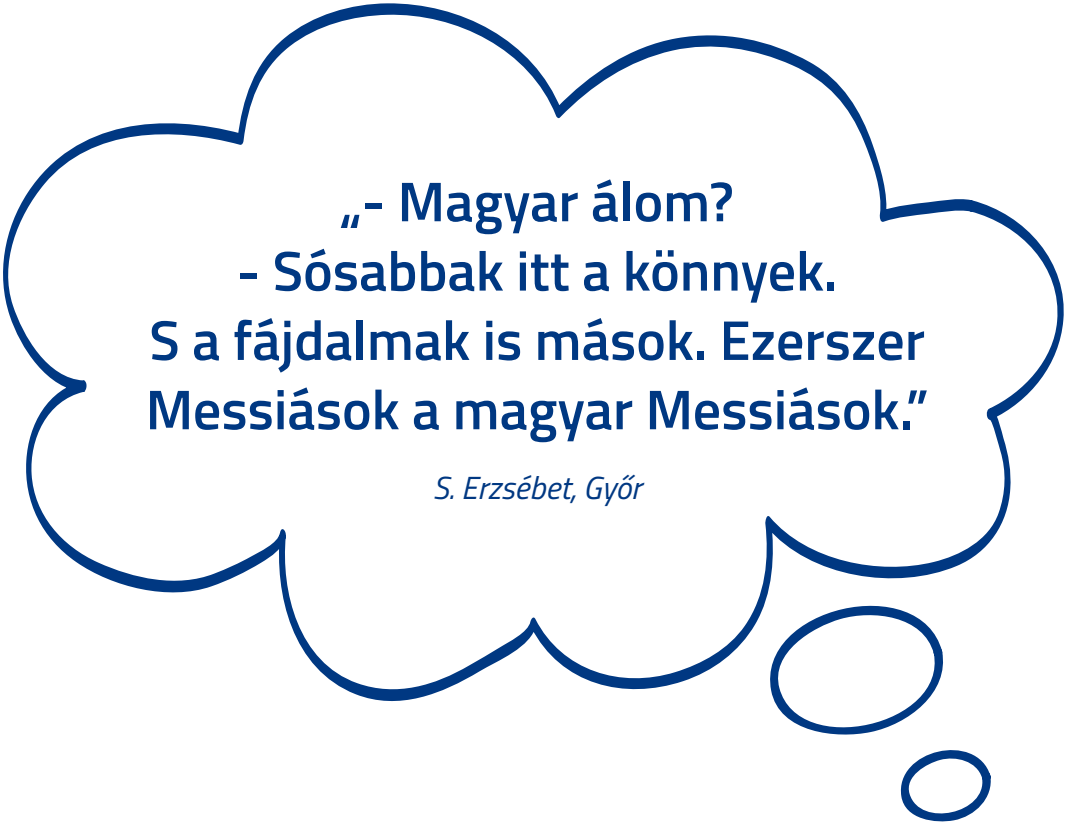
Ahogy a múlt, úgy a jövőre is pozitívan tekint számos magyar. **A legtöbbben ugyan azok vannak (35%), akik nem várnak nagy változásokat a jövőben, de a válaszadók egynegyede optimista, szerintük inkább jobb lesz majd a gyermekeinek az ő korukban.** Mindössze 17 százalék azok aránya, akik szerint rosszabb lesz majd az utódainknak, mint saját maguknak.

24. ábra:

Hogy látja, az Ön gyermekei hogyan fognak élni akkor, amikor olyan idősök lesznek, mint most Ön...

■ Jobban fognak élni ■ Hasonló színvonalon fognak élni ■ Rosszabbul fognak élni ■ Nem tudja / Nem válaszol

**„- Magyar álom?
- Sósabbak itt a könnyek.
S a fájdalmak is mások. Ezerszer
Messiások a magyar Messiások.”**

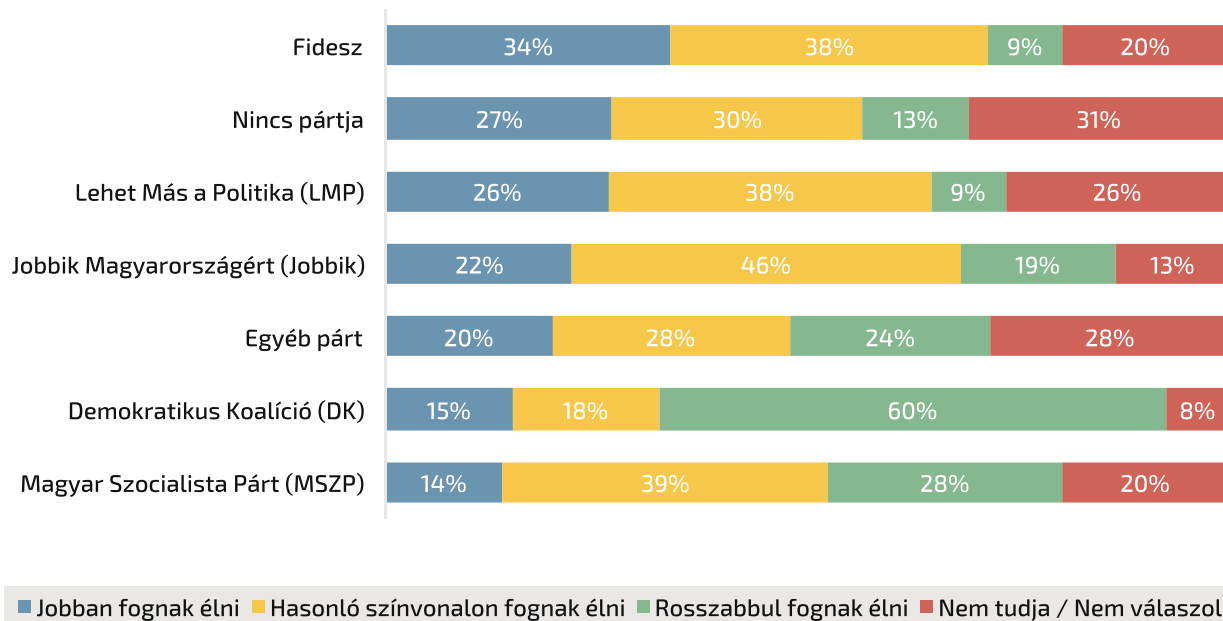
S. Erzsébet, Győr

A nemi megoszlásnál annyit figyelhetünk meg, hogy **a nők nagyobb eséllyel várnak valamiféle változást (jót vagy rosszat), mint a férfiak.** A **leginkább optimista a 30 éven aluli magyarok csoportja,** egyharmaduk szerint jobb lesz majd az ő gyerekeiknek, érdekes, hogy a náluk idősebb két generáció (30 és 50 év közöttiek) viszont a legkevésbé optimista, mindkét csoportban csak 22 százalék azoknak az aránya, akik szerint jobb lesz majd később. A **60 éven felüliek** a legpesszimistábbak, **egynegyedük szerint rosszabb lesz majd az ő gyermekeiknek.**

A legpesszimistábbak egyébként kimagasló módon az Észak-Alföldön élők, 29 százalékuk szerint rosszabb lesz a gyermekeinek a jövője, szemben a közép- és nyugat-dunántúli lakosokkal, akiknek egyharmaduk tekint magabiztosan a jövőre.

25. ábra:

Hogy látja, az Ön gyermekei hogyan fognak élni akkor, amikor olyan idősök lesznek, mint most Ön...

magyar
tejjöl
20%

NEGI

Vegyes

Epen

Drága fiam!

Nagyon hiányzol az egész családnak.
Gondoltuk küldünk egy kis hazait neked,
hogy egyél rendszeren és bírós a sok esőt!

A pálinkát apás küldi a lennyel fiúnak,
akinek úgy ízlett. A lekvár pedig még a
múlt nyári eperből van, vegyél hozzá
kalácsot, ha van ott!

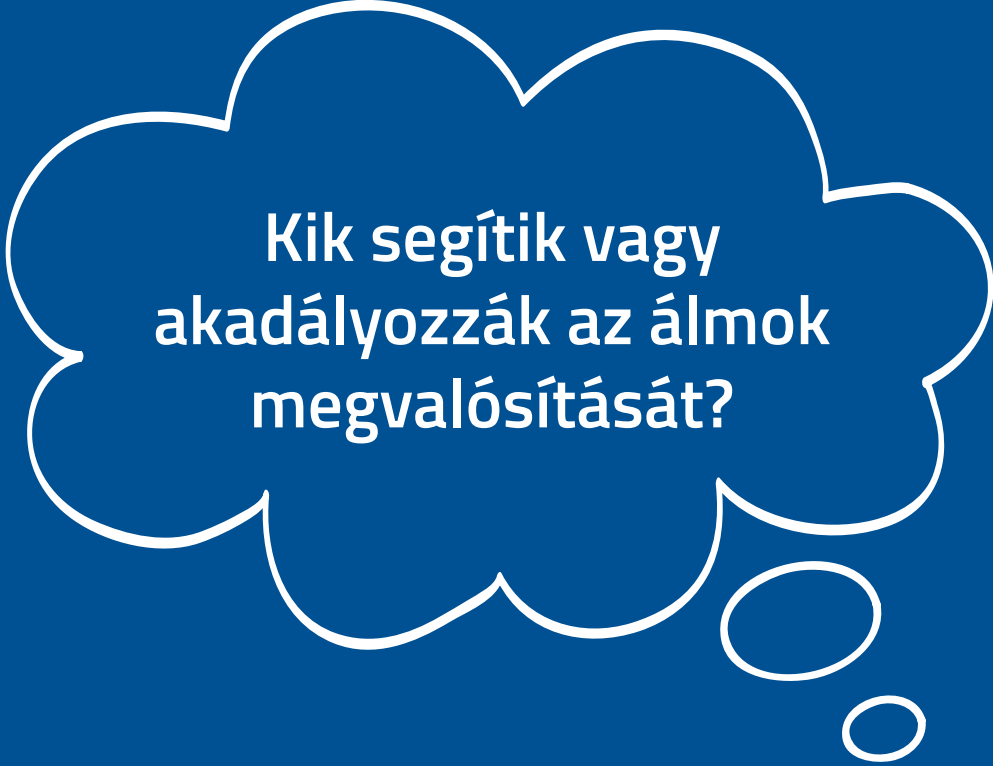
Majd írd a fényképeken, hogy mikor
szkájpolunk!

Ja és a szomszéd Juli üzeni, hogy hívja fel
a Jani!

UI: Köszönjük a pénzt, amit küldtél,
el is ment a törlesztőre.

Szeretünk téged!

Anyu, Apa

**Kik segítik vagy
akadályozzák az álmok
megvalósítását?**

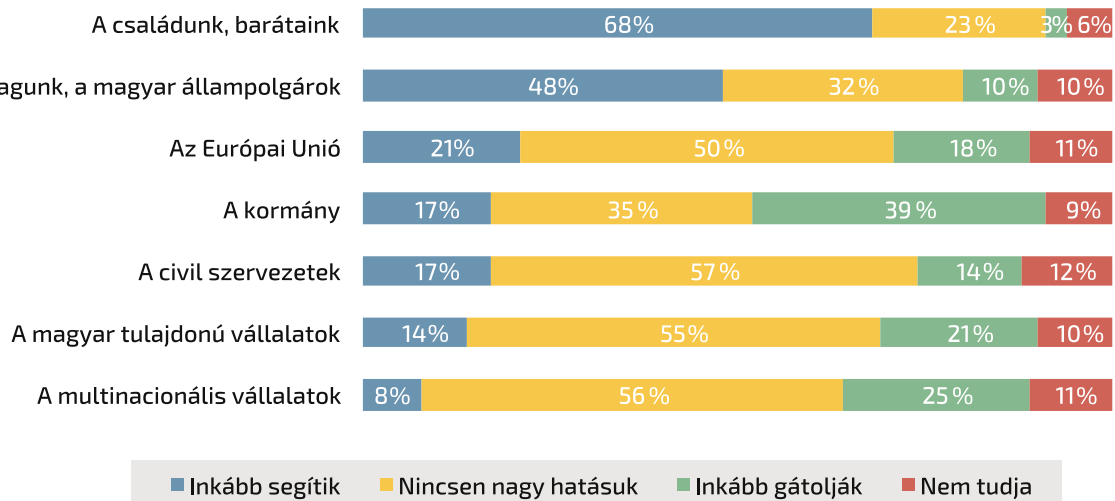
4. Kik segítik vagy akadályozzák az álmok megvalósítását?

A fideszes tábor magasan a legoptimistább szavazói csoport, egyharmaduk tekint pozitívan a jövőre, és mindössze 9 százalékuk pesszimistán. A legkevésbé derűsen a szocialisták és a DK-s szavazók látják a jövőt. A jobbkiosok várnak a legkevésbé bármilyen változást, közel felük szerint ugyanúgy fognak élni a gyerekeik, mint most ők.

Az álmok megvalósítása nem csak saját magunkon múlik, számos külső szereplő tudja akadályozni vagy segíteni jövőnk alakulását. Felmértük ezért, hogy **a magyarok mit gondolnak, kik állnak mellettünk, magyarok mellett álmaink megvalósítása érdekében.**

26. ábra:

Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

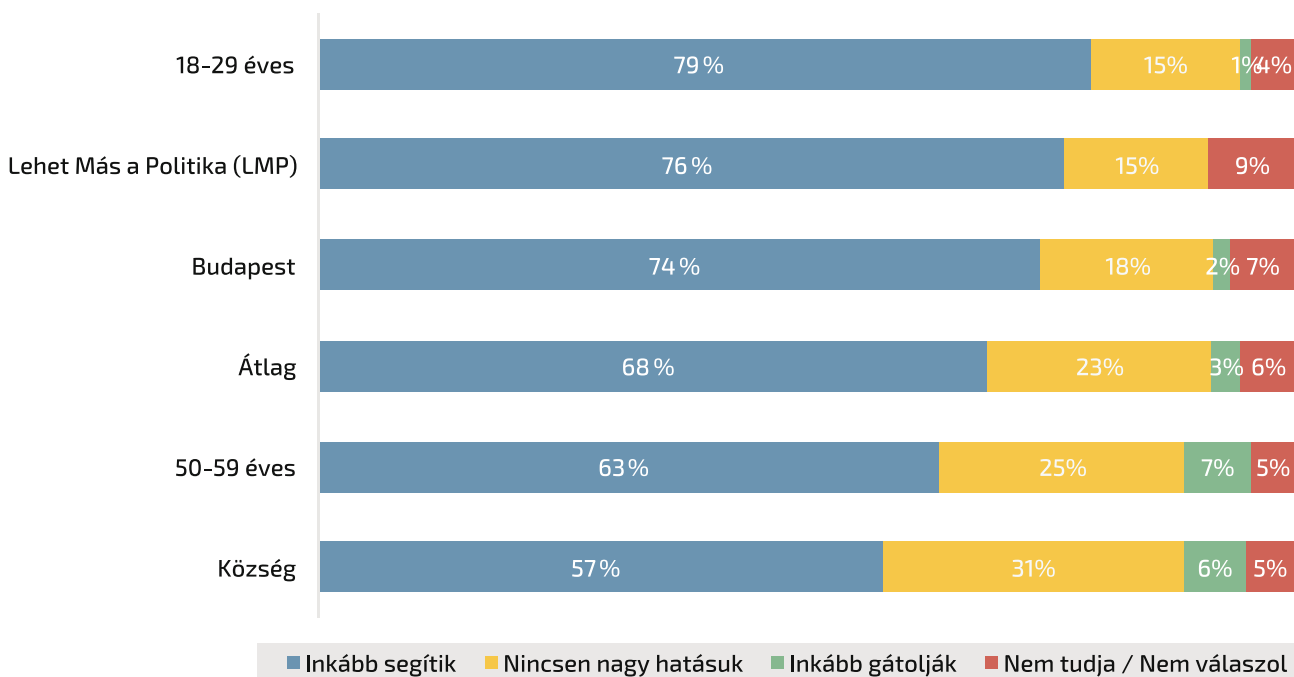

A magyarok több mint kétharmada szerint álmaink elérését elsősorban a családjuk és a barátaink segítik. Még ennél is nagyobb arányban nyilatkoztak pozitívan a család és a barátok szerepéről a 30 éven aluliak, a budapestiek, valamint az LMP-szavazók.

A család és a barátok után a válaszadók úgy vélik, hogy leginkább saját magunktól függ álmaink megvalósulása, **közel minden második megkérdezett szerint mi magunk inkább hozzájárulunk, minden tizedik szerint viszont inkább gátoljuk vágyaink beteljesülését.** A harmincas korosztály, az érettségivel rendelkezők, valamint a Nyugat-Dunántúlon élők nagyobb arányban gondolják úgy a többiekhez képest, hogy álmaink beteljesedéséhez pozitívan járulunk mi magunk, a magyar társadalom hozzá.

27. ábra:

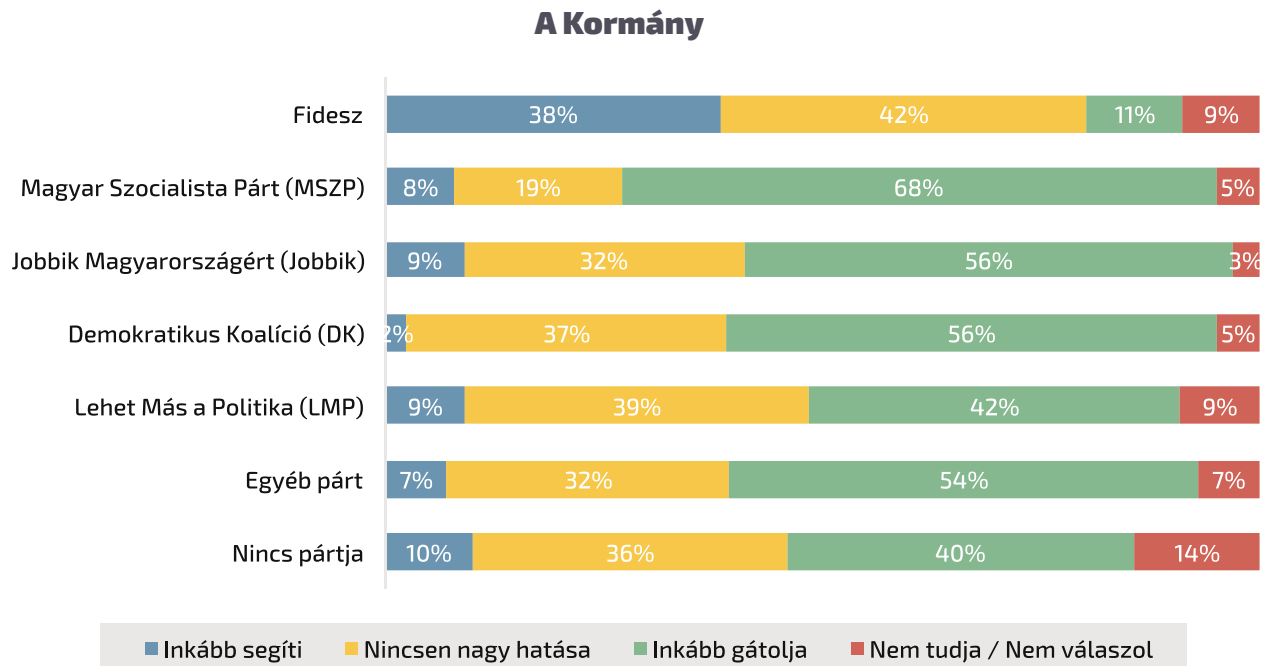
Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a CSALÁD ÉS BARÁTOK a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

A magyarok közül **többen vélik úgy, hogy az Európai Unió inkább segíti őket álmaik megvalósulásában (21%), mint akik szerint a kormány segíti őket vágyaik elérésében (17%)**. Szembetűnő különbség viszont, hogy amíg csak a magyarok 18 százaléka gondolja úgy, hogy az EU inkább gátolja őket vágyai elérésben, addig **minden negyedik megkérdezett szerint a magyar kormány keresztbe tesz a magyarok álmainak megvalósulásának**. A kormány szerepéről elsősorban a negyvenes korosztály, valamint a dél-dunántúliak vannak pozitív véleménnyel, míg leginkább a falusi lakosság, valamint a Közép-Dunántúlon élők gondolják úgy, hogy a kormány csak hátráltatja őket céljaik elérésében.

28. ábra:

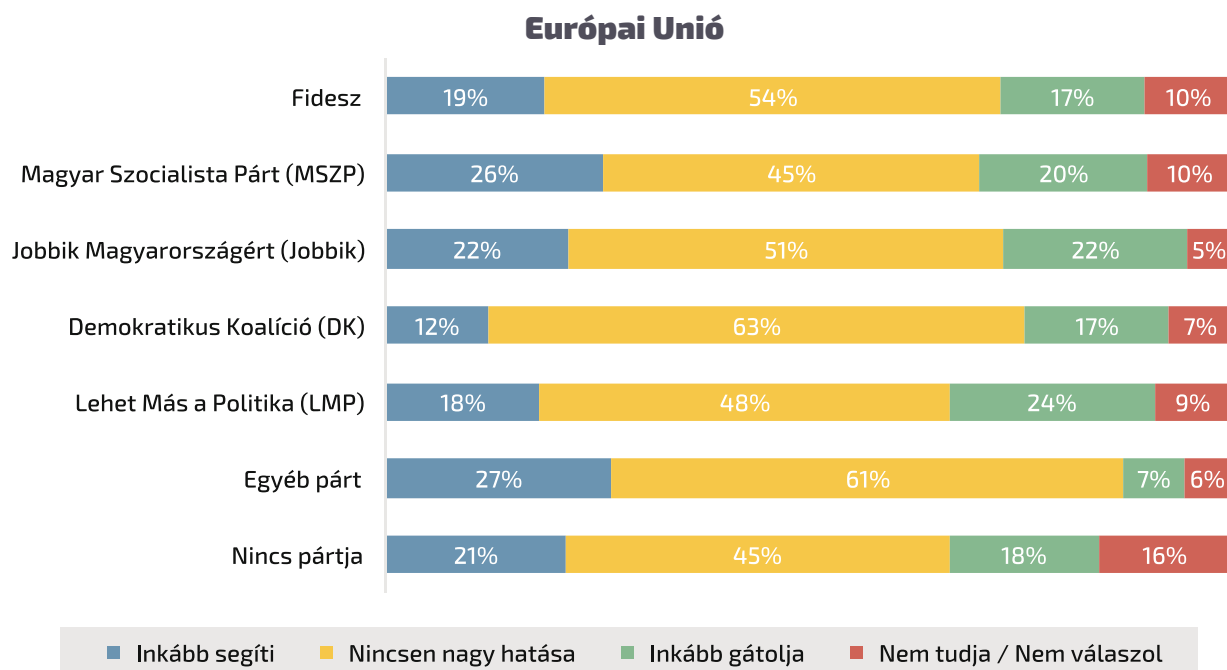
Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

Érdekes összefüggés, hogy **ahogyan a kormányról, úgy az Európai Unióról is a negyvenes korosztály fejében él a legpozitívabb kép**: 29 százalékuk mondta azt, hogy az EU inkább segíti őket vágyaik elérésében, és mindössze 12 százalékuk azt, hogy nem. Az is világosan látszik az adatokból, hogy **minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál inkább gondolkodik pozitívan az EU szerepéről**.

29. ábra:

Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

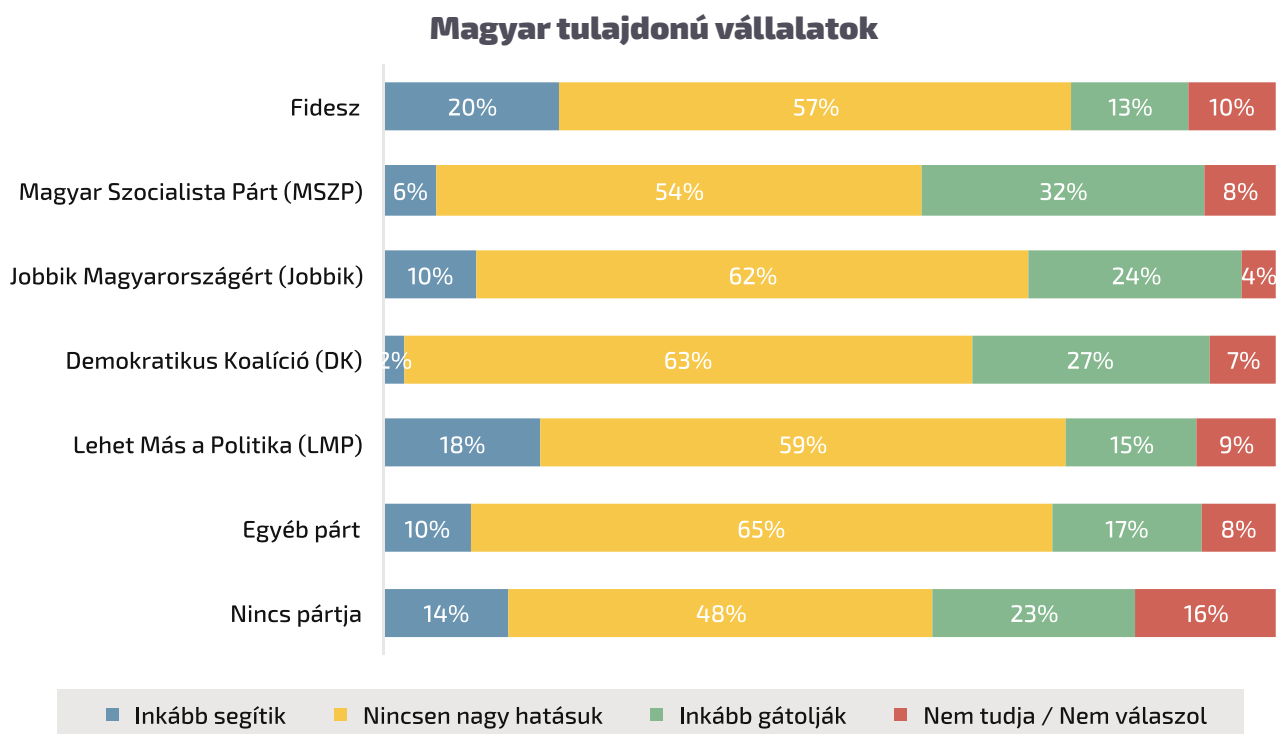

A földrajzi eloszlást tekintve nagy különbségek fedezhetőek fel az EU-ról alkotott vélemény szempontjából: **amíg az Észak-Magyarországon élők 36 százaléka gondolkodik negatívan, és csak 9 százalékuk pozitívan a közösségről, addig a nyugat-dunántúliaknak csak a 7 százaléka tartja negatívnak, és 37 százaléka pozitívnak az EU szerepét álmai megvalósulásában.**

A magyar tulajdonú vállalatoknak egy kicsit jobb a megítélése a válaszadók között, mint a multinacionális cégeknek: a válaszadók 14 százaléka gondolja azt, hogy a magyar cégek segítik elérni álmaikat, míg a nemzetközi cégekről csak a 8 százalékuknak van e tekintetben pozitív véleménye. A lakhely tekintetében azt az összefüggést vehetjük észre, hogy a magyar cégekről negatívan gondolkodók egyre nagyobb arányban vannak az egyre kisebb lélekszámú településeken.

30. ábra:

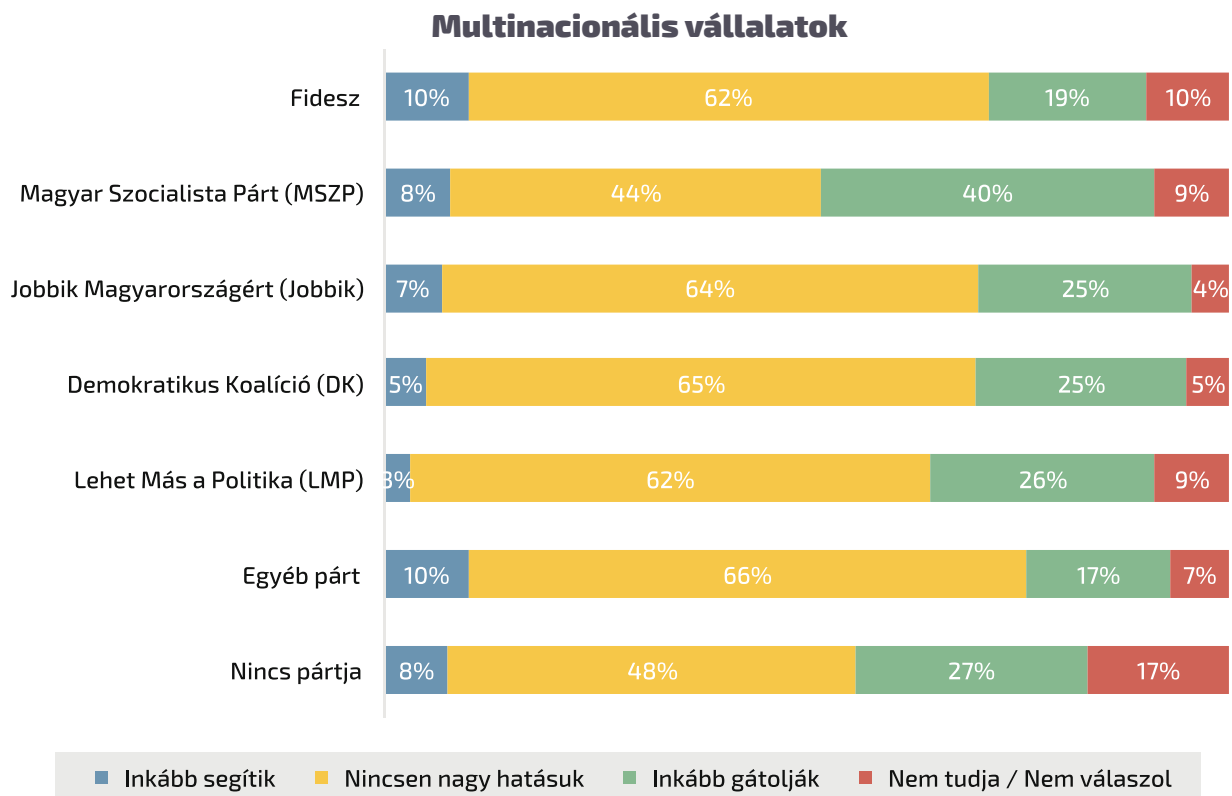
Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

Hasonlóan a magyar vállalatokhoz, a nemzetközi cégekről is kiugróan jó véleménnyel vannak az átlaghoz képest a negyvenes korosztály tagjai. Földrajzilag **leginkább Észak-Magyarországon látják úgy a magyarok, hogy hátráltatják őket a multik, míg Közép-Magyarországon a legkevésbé.** A kormány kifejezetten multiellenes retorikájának ellenére a Fidesz-szavazók vélték a legnagyobb arányban úgy, hogy a multinacionális cégek segítik őket elérni az álmaikat, míg a szocialista szavazók felelték azt a legnagyobb arányban, hogy ezek a cégek hátráltatják őket abban, hogy vágyaikat elérjék.

31. ábra:

Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

**„Én nekem személyesen
jobb a közérzetem, ha civil
szervezetek működhetnek,
ha nem bántják őket”**

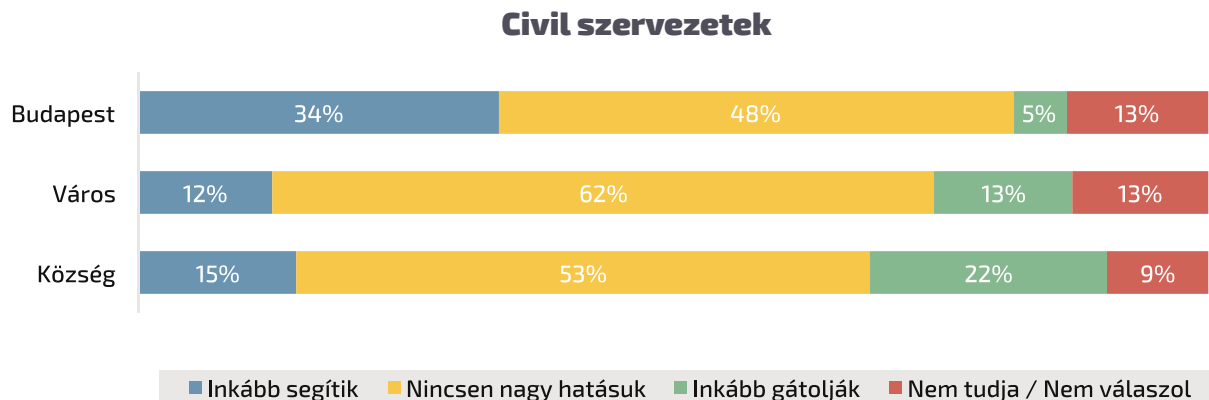
S. Erzsébet, Győr

A kormány civilelles retorikája ellenére a civil szervezetek munkáját inkább pozitívan értékelik a magyarok, a megkérdezettek 17 százaléka szerint inkább segítik, 14 százaléka szerint inkább gátolják őket a nem kormányzati szervek álmaik elérésében, a válaszadók 57 százaléka szerint pedig nincsenek semmilyen hatással az NGO-k vágyaik beteljesülésére. A nők összességében pozitívabban értékelik a civil társadalmat, mint a férfiak.

Az iskolázottság és a civil szervezetek megítélése egyértelműen egyenes arányosan változik, minél magasabb képzettséggel rendelkezik, annál pozitívabban látja a nem kormányzati szervezetek munkáját. Ugyanilyen összefüggést vehetünk észre a lakhely típusával kapcsolatban, ugyanis míg Budapesten csak a megkérdezettek 5 százaléka szerint gátolják őket a civil szervezetek álmaik elérésében, addig **a községekben közel minden negyedik választó szerint a civilek** ártanak a magyar álomnak. A kisebb településeken láthatóan sokkal jobban működött a Fidesz ez irányú kampánya.

32. ábra:

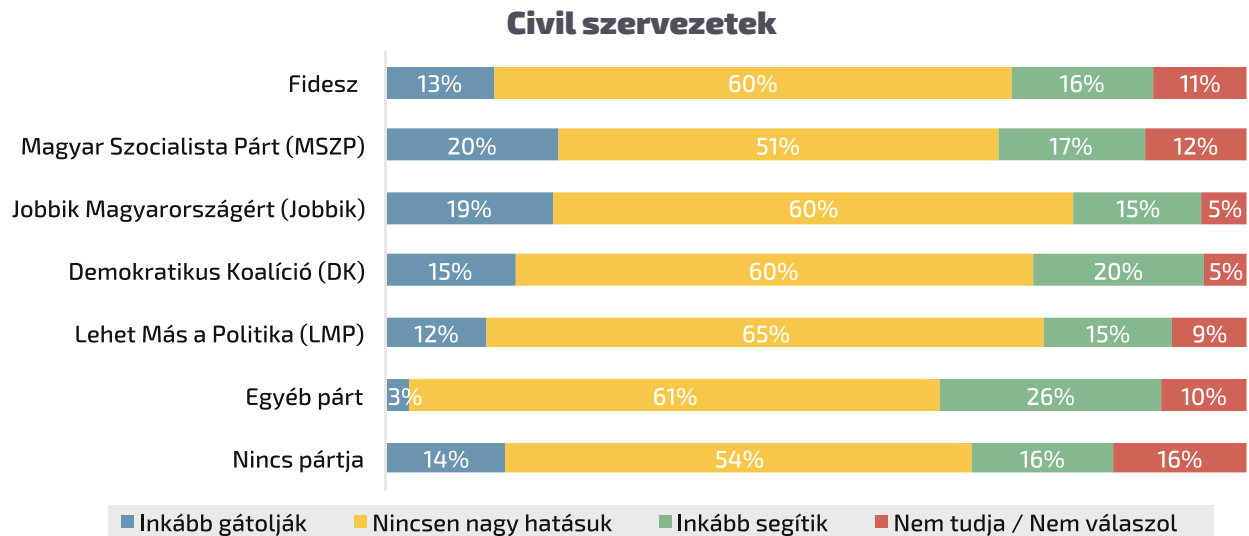
Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

Ugyanakkor meglepő módon a kormány határozottan civilelles kommunikációja ellenére a fideszesek is, a magyar átlaghoz hasonlóan inkább pozitívan gondolkodnak az NGO-król. Az MSZP és a Jobbik szavazói vannak a legrosszabb véleménnyel a civilekről, egynegyedük úgy véli, hogy inkább csak gátolják őket álmaik elérésben, míg a mikropártok és a DK szavazói gondolták a legnagyobb arányban azt, hogy inkább segítségükre vannak a civil szervezetek abban, hogy vágyaik beteljesüljenek. Mindez azonban feltehetően inkább az iskolázottsággal, semmint a pártszimpátiával van összefüggésben.

33. ábra:

Értékelje a következő szereplőket aszerint, hogy milyen szerepet töltenek be a magyarok álmainak megvalósítása szempontjából?

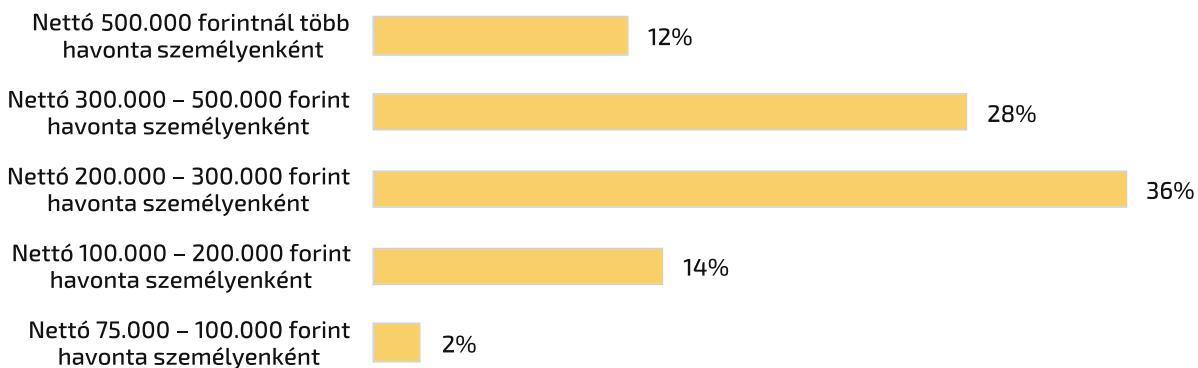

A kutatás során arra is kíváncsiak voltunk, **hogyan a jövedelem milyen szerepet játszik az álmok megvalósulásában, mekkora az a legkisebb havi nettó összeg, amiből álmaik életét tudnák élni a válaszadók.** 2016-ban az Eurostat szerint a medián jövedelem nettó 124.000 forint volt, az átlagkereset nettó 192.000 forint.

Az adatokból az látszik, hogy a **magyaroknak a jövedelem területén nem csak a valós fizetésük, hanem még az álmaik is jócskán elmaradnak a nyugat-európai mindennapoktól:** a válaszadók mindössze 12 százaléka felelte azt, hogy 500.000 forintnál nagyobb összegből tudná csak fedezni a kiadásait, amennyiben álmai életét élhetné. **A magyarok 28 százalékának nettó 300.000-500.000 forint közötti összegre lenne szüksége álmai életéhez, 36 százalékának 200.000-300.000 forint.** 14 százalékának elég lenne mindössze egy 100.000 és 200.000 forint közötti összeg.

34. ábra:

Mi az a legkisebb havi nettó összeg, amiből Ön személyesen már álmai életét élhetné?

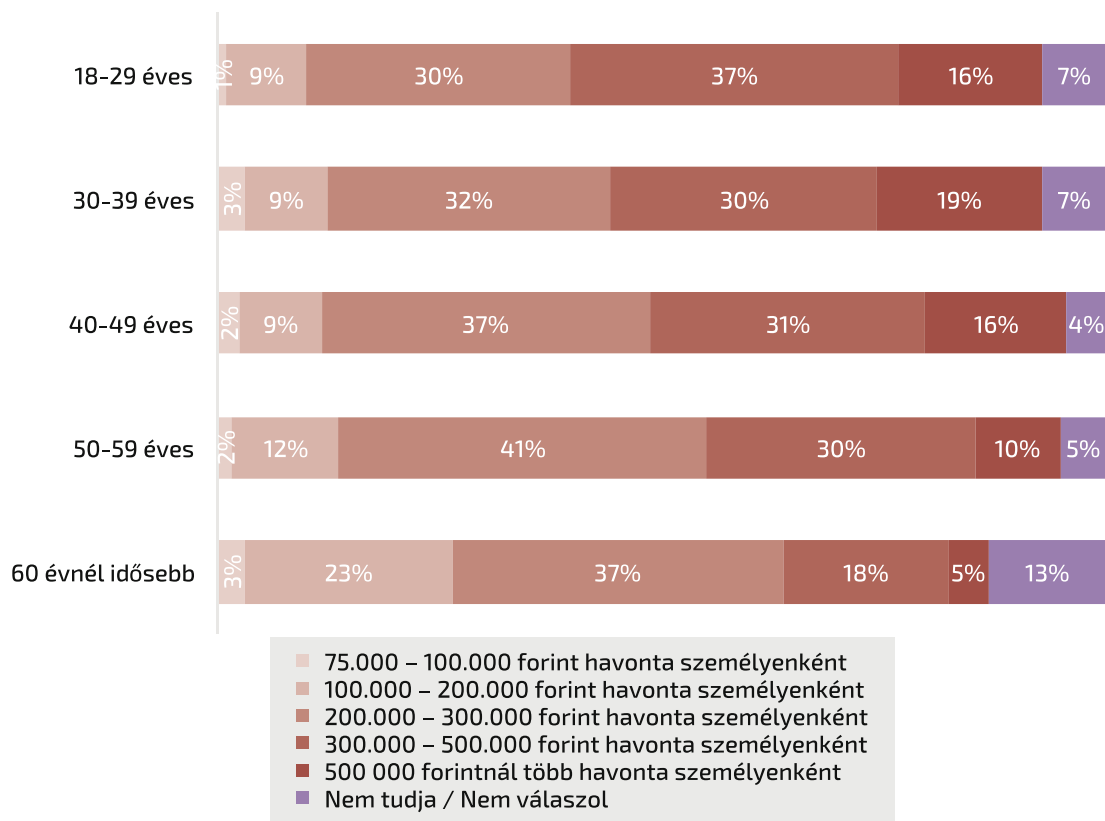
„Magyar álmom? Legyen középosztály. Mindenkinek 1000 eurós fizetés. És akkor nem marnánk egymást”

Z. István, Győr

A válaszokból az is kiderült, hogy **a férfiak jellemzően nagyobb összeg után vágyakoznak, mint a nők**. Az összes korcsoportban a legnagyobb arányban a 200-300 ezer forint közötti opciót jelölték meg, **egyedül a harminc év alattiak között láthatjuk azt, hogy a legnagyobb arányban 300 ezer és 500 ezer forint között szeretnének keresni havonta**. A **fiatal felnőttek** egyébként kifejezetten nagyvágúak, a huszonéves és harmincas generáció tagjai között találunk kiemelkedően nagyobb arányban olyanokat (16% és 19%), akik **500.000 forint felett szeretnének keresni**.

35. ábra:

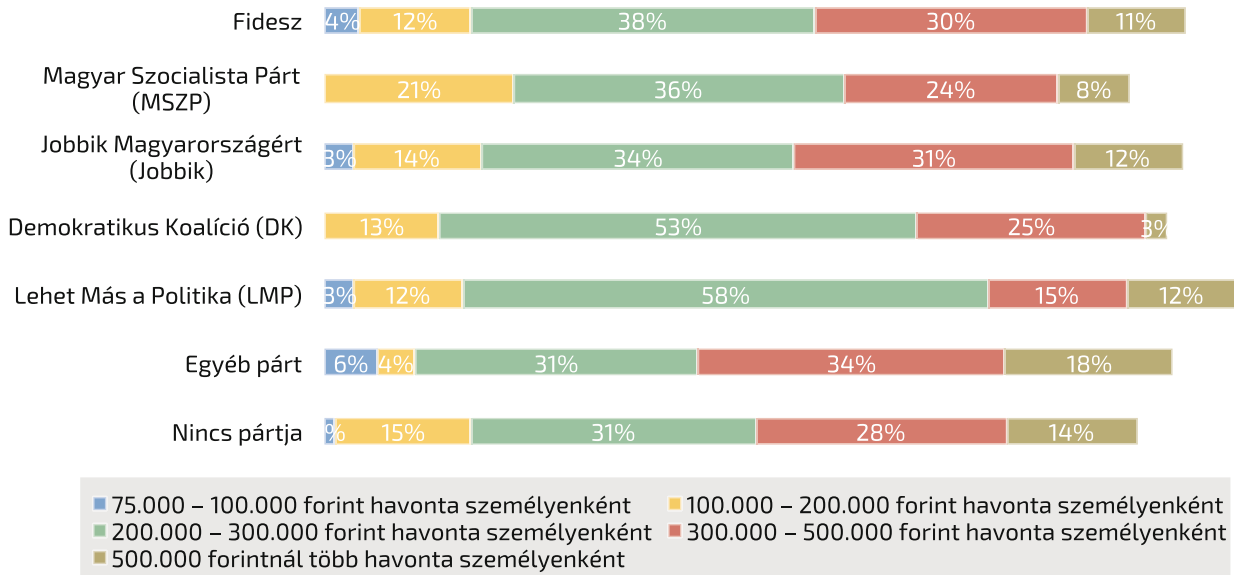
Mi az a legkisebb havi nettó összeg, amiből Ön személyesen már álmai életét élhetné?

Amíg a legfeljebb **8 általánossal rendelkezőknek egynegyedének elég lenne mindössze havi nettó 100-200 ezer forint**, addig tízből közel négy diplomás 300-500 ezer közötti összegből szeretne havonta élni. A pártpreferenciát figyelve azt látjuk, hogy a két jobboldali párt, a Fidesz és Jobbik szavazói követik a magyar átlag álomkeresetet, míg a DK és az MSZP szavazói beérnék némileg kevesebb havi fixszel is. Az LMP-seknek több mint a fele megelégedne havi 200-300 ezer közötti összeggel, a törpepártok támogatói közül a legtöbbször viszont legalább 300.000 forintra lenne szüksége álmai életéhez.

36. ábra:

Mi az a legkisebb havi nettó összeg, amiből Ön személyesen már álmai életét élhetné?

**Kuti Ágnes, Imrei Zsuzsanna,
Telek Dániel: Mi az ötödik nyerőszám?**
Megjelent a 15. ARC kiállításon

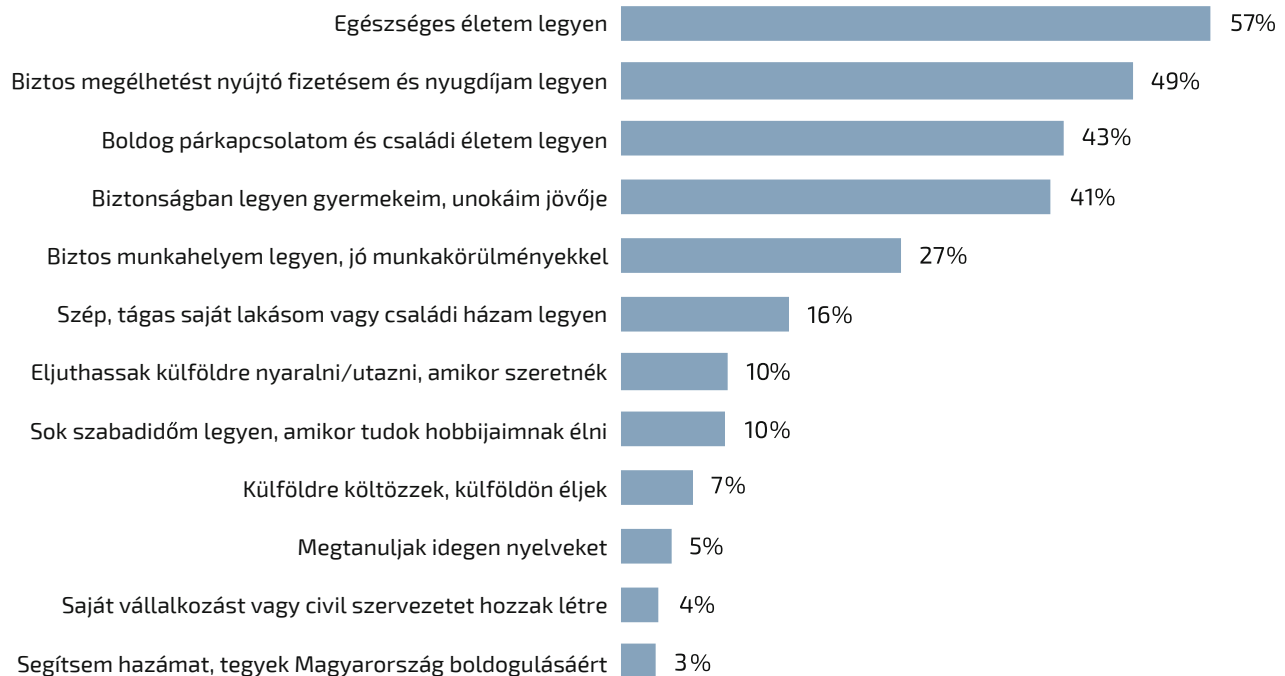
Mi a magyar álmom?

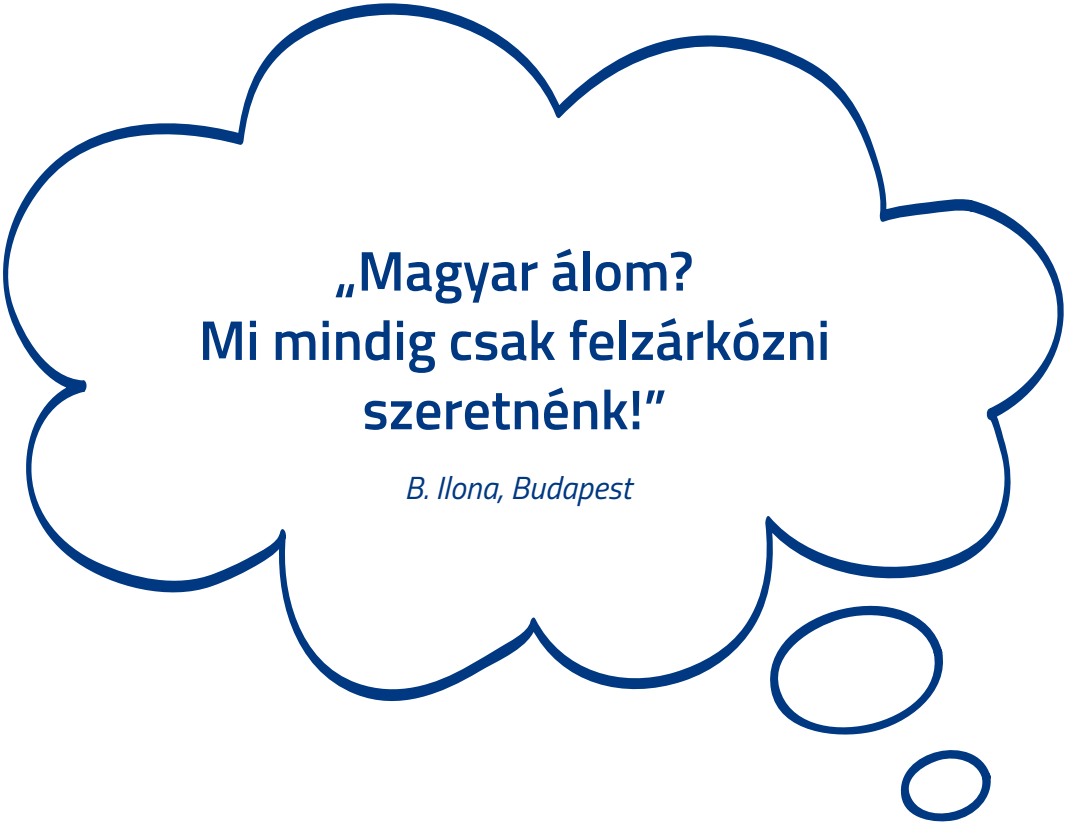
4. Mi a magyar álom?

A Policy Solutions és a FES kutatása szerint a magyarok legfontosabb személyes vágya az egészséges élet. A válaszadók közül ezt az opciót jelölték meg a legtöbben (56%), mikor arról kérdeztük őket, melyek a legfontosabb személyes álmaik. Ez a válaszopció az ötvenes korosztály (66%), valamint a 60 évnél idősebbek (80%) között volt a leggyakoribb. Ezzel szemben a fiatal felnőttek mindössze 38 százaléka jelölte meg ezt az opciót.

37. ábra:

A képernyőn olyan témákat olvashat, amelyekről a magyarok általában álmodoznak. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyik Önnek is a legfontosabb álmai között van!

**„Magyar álm?
Mi mindig csak felzárkózni
szeretnénk!”**

B. Ilona, Budapest

Az egészség után a magyarok a leggyakrabban **a biztos megélhetést nyújtó fizetésre és nyugdíjra vágyakoznak, minden második magyar jelölte meg ezt a választási opciót.**

A válaszadók korát tekintve a legidősebbek, tehát a 60 éven felüliek között magas ez a vágyalom (59%), míg a fiatal felnőttek mindössze 39 százaléka említette az anyagi biztonságot az álmai között. Majdnem 10 százalékponttal jelölték meg többen ezt a választ a vidéki városban élők között (52%), mint a fővárosiak (43%), ami nem meglepő, ha figyelembe vesszük azt, hogy a fővárosban jellemzően mindig magasabbak a fizetések, mint az ország többi részén.

Érdekes, hogy **a biztos megélhetés vágya** és a végzettség között nincs szoros összefüggés, a legfeljebb 8 általánossal rendelkezőktől a diplomásokig nagyjából egyforma arányban vágyakoznak a magyarok az anyagi biztonságra.

38. ábra:

A képernyőn olyan témákat olvashat, amelyekről a magyarok általában álmodoznak. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyik Önnek is a legfontosabb álmai között van!

**„Miről álmodnak a magyarok?
Hogy megszabaduljanak
a jelzáloghiteltől!”**

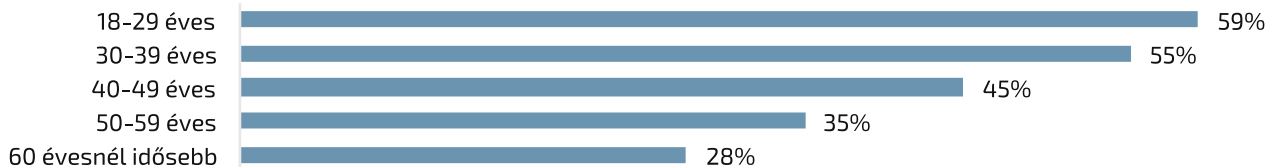
J. Péter, Szigetvár

A boldog párkapcsolat és családi élet iránti álmot a válaszadók 42 százaléka említette, és minél fiatalabb valaki, annál inkább álmodozik a boldog magánéletről. Az adatokból az is kiderül, hogy minél magasabb a végzettsége a válaszadónak, annál fontosabb számára a párkapcsolat és a család, valamint hasonló összefüggést láthatunk a lakhelyet tekintve is: minél nagyobb településen lakik az illető, annál gyakrabban álmodik erről.

39. ábra:

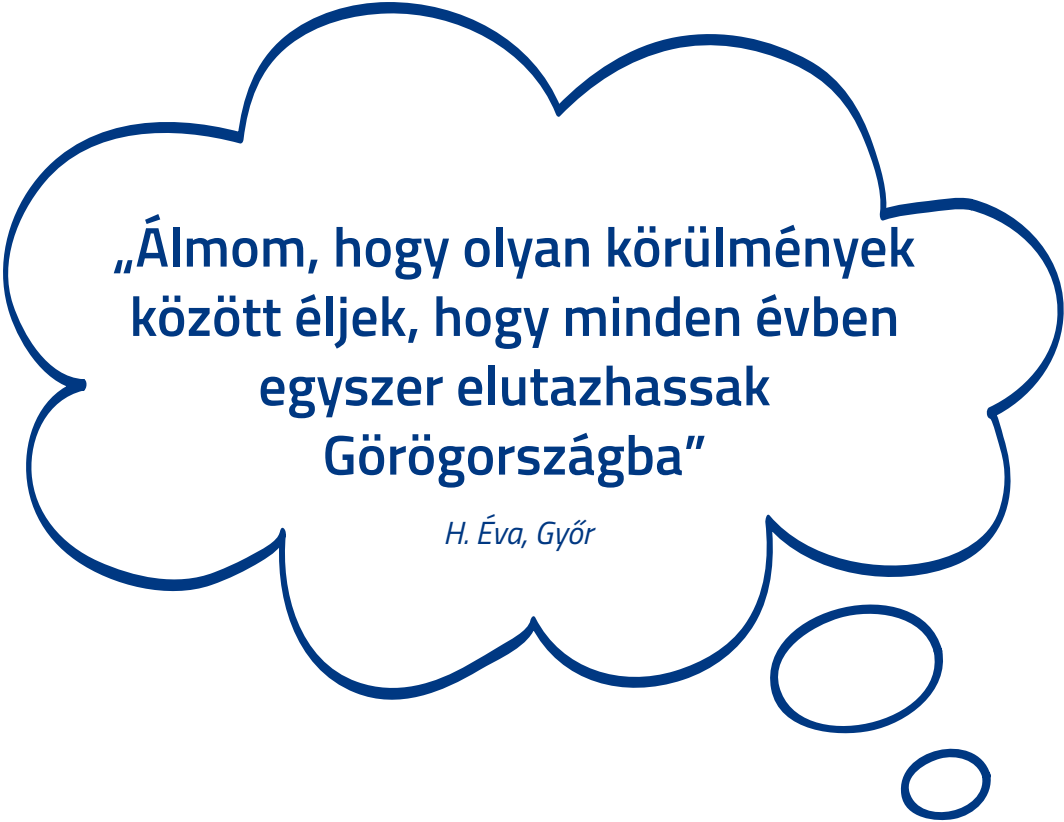
A képernyőn olyan témákat olvashat, amelyekről a magyarok általában álmodoznak. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyik Önnek is a legfontosabb álmái között van!

Boldog párkapcsolatom és családi életem legyen

Az, hogy **biztonságban legyen gyermekeink, unokáink jövője elsősorban az ötvenes korosztályt érdekli**, 53 százalékuk jelölte meg ezt a lehetőséget. Az utódok sorsa egyébként elsősorban a legfeljebb 8 osztályt végzettek körében volt népszerű. **A biztos munkahelyet és jó munkakörülményeket elsősorban a fiatal felnőttek választották**, viszont kifejezetten kevesen jelölték ezt meg a legfeljebb 8 általánossal rendelkezők közül, valamint a Dél-Alföldön és Dél-Dunántúlon élők közül.

Szép tágas lakásról szintén a fiatalok álmodnak kiugróan magas arányban, hasonlóan a külföldi nyaraláshoz, a külföldre költözéshez, valamint az idegennyelv-tanuláshoz. Kiugróan magas adat, hogy **minden ötödik fiatalnak az egyik legfontosabb álma a külföldre költözés**. Az emigrációról való fantáziálás regionális eloszlásban Észak-Magyarországon a legnépszerűbb.

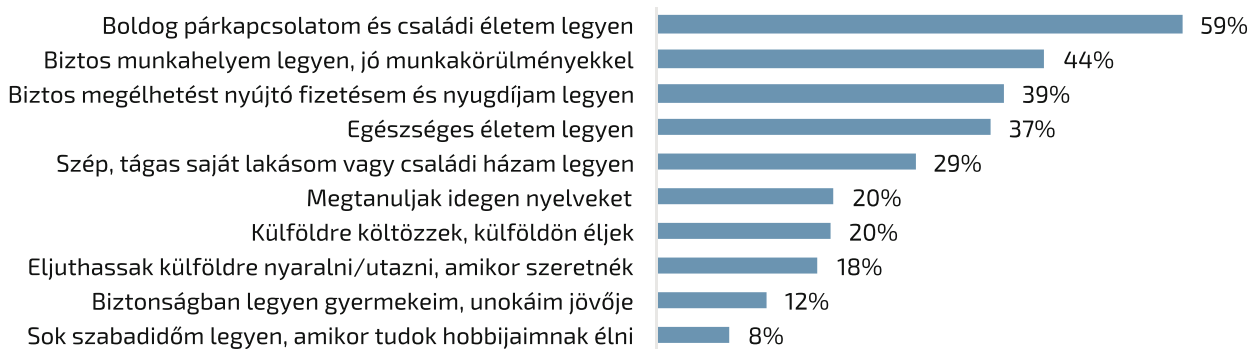
**„Álmom, hogy olyan körülmények
között éljek, hogy minden évben
egyszer elutazhassak
Görögországba”**

H. Éva, Győr

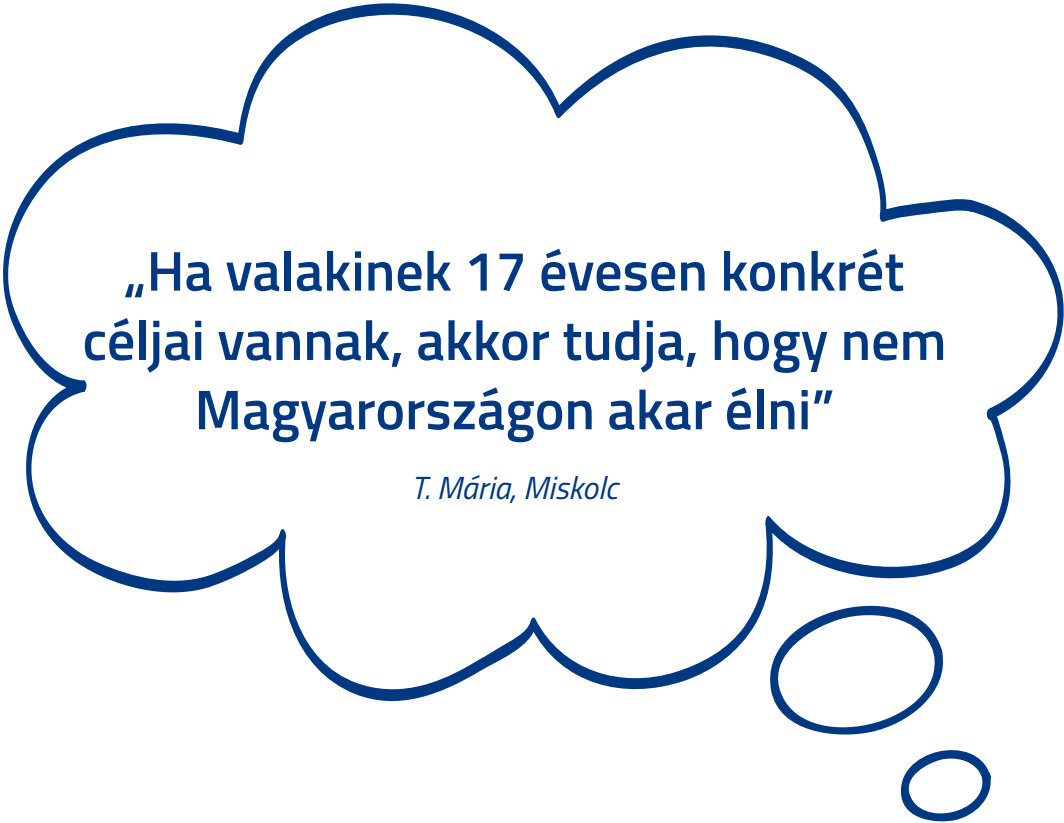
Érdekes módon a legtöbben az ötvenes éveikben járók választották azt a válaszlehetőséget, hogy saját vállalkozást vagy civil szervezetet szeretnének létrehozni. Szintén meglepő, hogy a hazánk megsegítéséért, Magyarország boldogulásáért a hatvan éven felüliek akarnak a leginkább tenni (5%), szemben a **legkevésbé hazafias harmincas korosztállal, akiknek csak 1 százaléka említette a hazánkért való munkát.**

40. ábra:

A képernyőn olyan témákat olvashat, amelyekről a magyarok általában álmodoznak. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyik Önnek is a legfontosabb álmái között van! (18 és 29 év közöttiek választai)

A nemi megoszlást tekintve azt látjuk, hogy a **férfiak nagyobb arányban álmodoznak a biztonságos munkahelyről, szép lakásról és a sok szabadidőről**, míg a nők gyakrabban választották a **magas fizetést és nyugdíjat, az egészséges életet, valamint az utódok biztonságát.**

**„Ha valakinek 17 évesen konkrét
céljai vannak, akkor tudja, hogy nem
Magyarországon akar élni”**

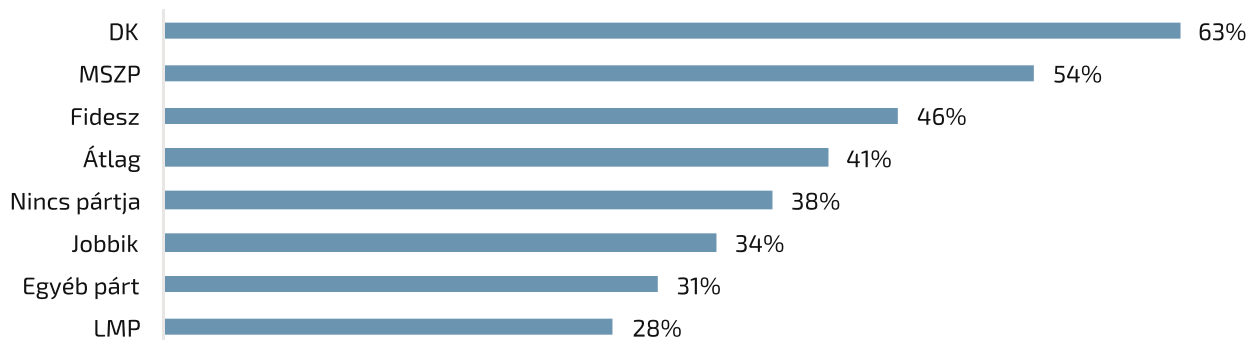
T. Mária, Miskolc

Ha pártszimpátia alapján vizsgáljuk az adatokat, azt láthatjuk, hogy **a fideszes szavazók az átlagnál nagyobb arányban álmodoznak az egészségről és a boldog párkapcsolatról**, míg az **MSZP és a DK szavazóinak** álmai között az átlagnál népszerűbb a **gyermekek és az unokák biztonsága**. A jobbikosok között az átlagnál népszerűbb a saját lakásról való fantáziálás, valamint az átlagnál kétszer magasabb az aránya azoknak, akik külföldre szeretnének költözni közülük. Ezzel szemben érdekes, hogy a Jobbik-szavazók az átlaghoz képest nagyon kevesen akarnak csak idegen nyelven tanulni. Emellett a saját vállalkozás alapítása is kétszer annyira népszerű a jobbikosok között, mint a többi válaszadónál. A törpepártok szavazói az átlaghoz képest kétszer annyian álmodoznak a külföldre költözésről, míg majdnem háromszor annyian egy saját vállalkozás vagy szervezet létrehozásáról.

41. ábra:

A képernyőn olyan témákat olvashat, amelyekről a magyarok általában álmodoznak. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyik Önnek is a legfontosabb álmai között van! (18 és 29 év közöttiek válaszai)

Biztonságban legyen gyermekeim, unokáim jövője

„20 év múlva olyan Magyarországot szeretnék, ahol egy családban nem kellene mindkét szülőnek 12 órát dolgoznia egy nap. Hanem – mondjuk - az apuka dolgozik 12 órát és az anyuka csak 8 órát.”

Á. István, Szigetvár

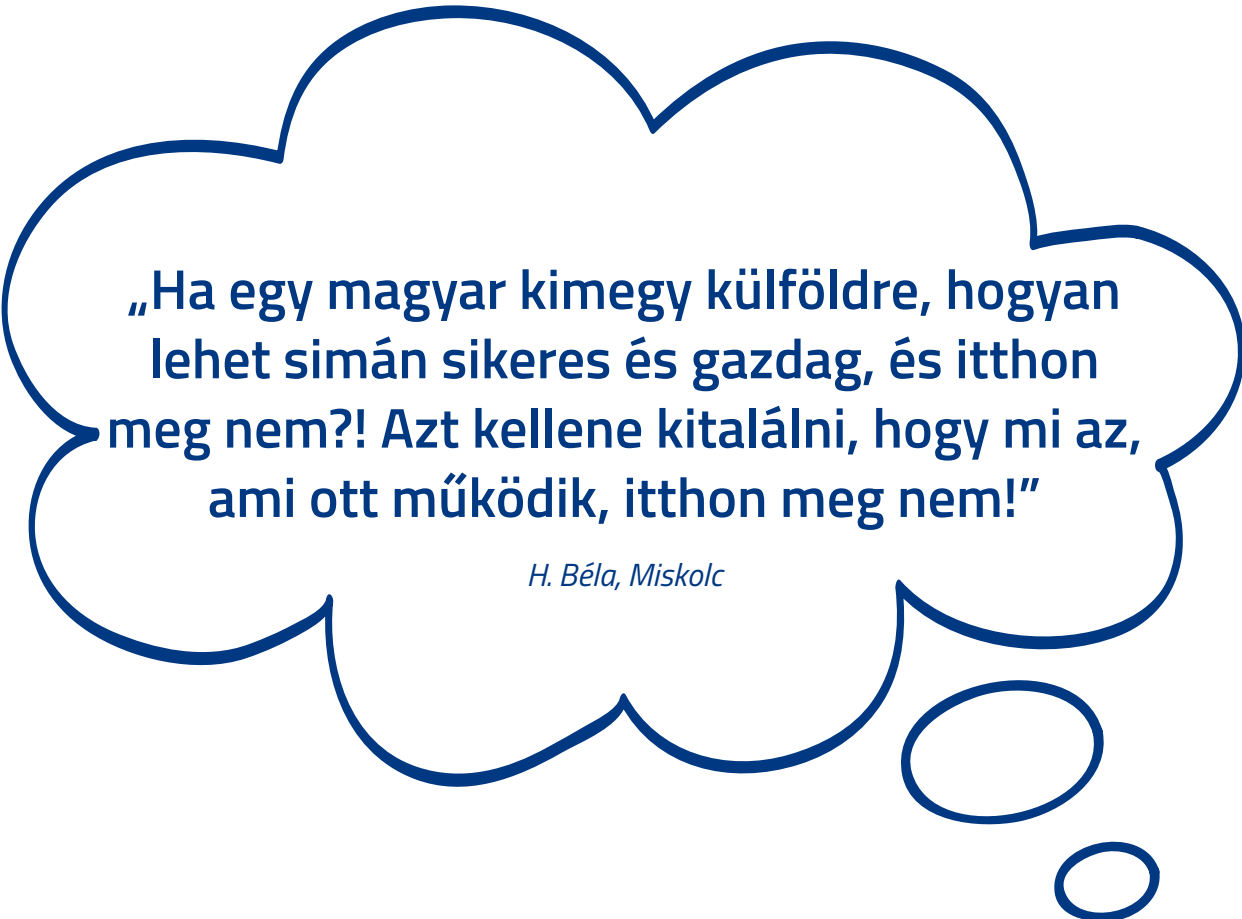
A személyes álmokon túl felmértük az ország jövőjével kapcsolatos elvárásokat is, arra voltunk kíváncsiak, hogy a honfitársaink szerint mire volna szükség ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország lehessen.

A válaszadók szerint **Magyarország felvirágzásához elsődlegesen arra van szükség, hogy jóval magasabb fizetések és nyugdíjak legyenek**, ezt a válaszopciót a megkérdezettek több mint a fele jelölte.

42. ábra:

A képernyőn olyan célokat olvashat, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyeket Ön a legfontosabbnak tart annak érdekében, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen!

„Ha egy magyar kimegy külföldre, hogyan lehet simán sikeres és gazdag, és itthon meg nem?! Azt kellene kitalálni, hogy mi az, ami ott működik, itthon meg nem!”

H. Béla, Miskolc

A második legtöbben az egészségügyi rendszer javulásában látják a sikeres magyar jövőt, ezt az opciót minden harmadik ember választotta. Az egészségügyi rendszer javulását a nők nagyobb arányban említették (38%), mint a férfiak (28%), emellett az átlagnál nagyobb arányban választották a 60 éven felüliek (44%) valamint az MSZP (43%) szavazók.

Az ország jövőjével kapcsolatos harmadik álom is pénzügyi természetű: 27 százalék említette azt, hogy Magyarországnak gazdaságilag erősödnie és modernebbé kell válnia. Ugyanekkora azoknak az aránya, akik viszont korrupció csökkenésében látják a magyar álom sikerének kulcsát. A korrupciót arányaiban többen említették a húszas és harmincas éveikben járók, mint az idősebb állampolgárok.

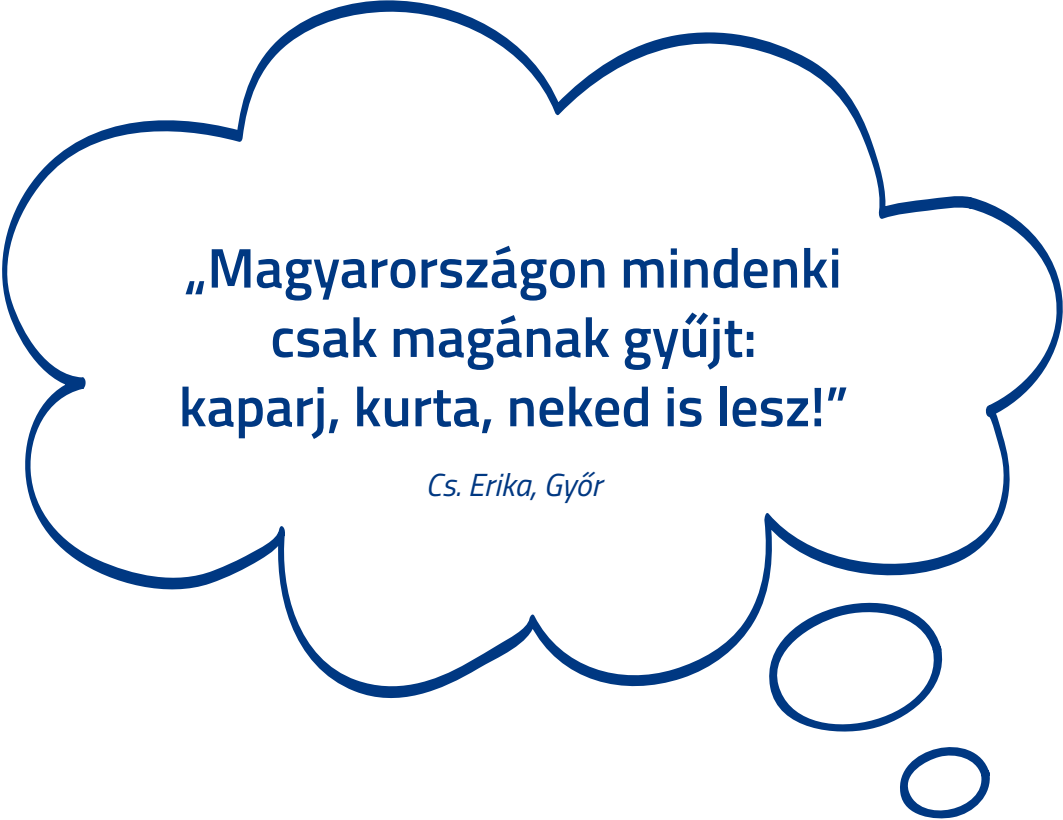
A vagyoni különbségek leküzdése a magyarok egynegyedének fontos, elsősorban az ötvenesek között, valamint a legfeljebb 8 általánost végzetteknel a legnépszerűbb. Emellett kiemelkedően sokan említették a Közép-Dunántúlon, valamint az LMP és a mikropártok szavazói.

43. ábra:

A képernyőn olyan célokat olvashat, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyeket Ön a legfontosabbnak tart annak érdekében, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen!

Legyenek kisebbek a vagyoni különbségek

**„Magyarországon mindenki
csak magának gyűjt:
kaparj, kurta, neked is lesz!”**

Cs. Erika, Győr

Majdnem **minden ötödik válaszadó említette meg, hogy békére és összetartásra lenne szükség hazánk felvirágzásához**, ami a budapestiek között volt a legnépszerűbb arányaiban, a legkevésbé pedig a Dél-Dunántúlon.

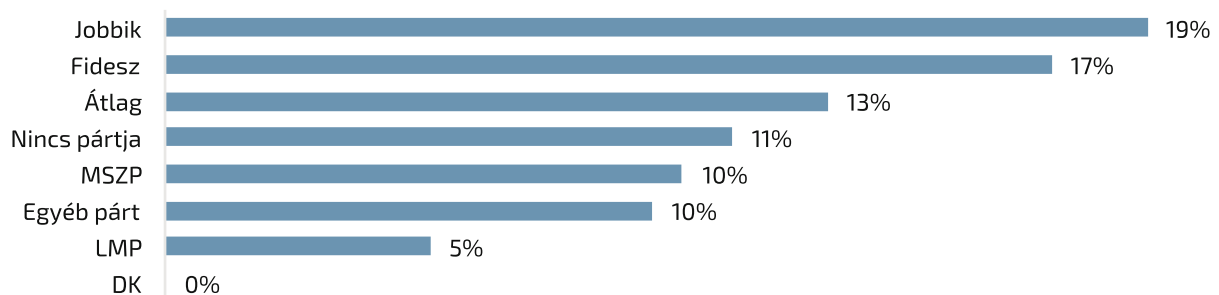
A **születésszám növelésének igénye nem meglepő módon a fideszes szavazók között volt arányaiban a legmagasabb**, valamint az LMP-seknél a legalacsonyabb. Érdekeség, hogy a Közép-Dunántúlon nagyon kevesen, mindössze 5 százaléknyan választották ezt az opciót.

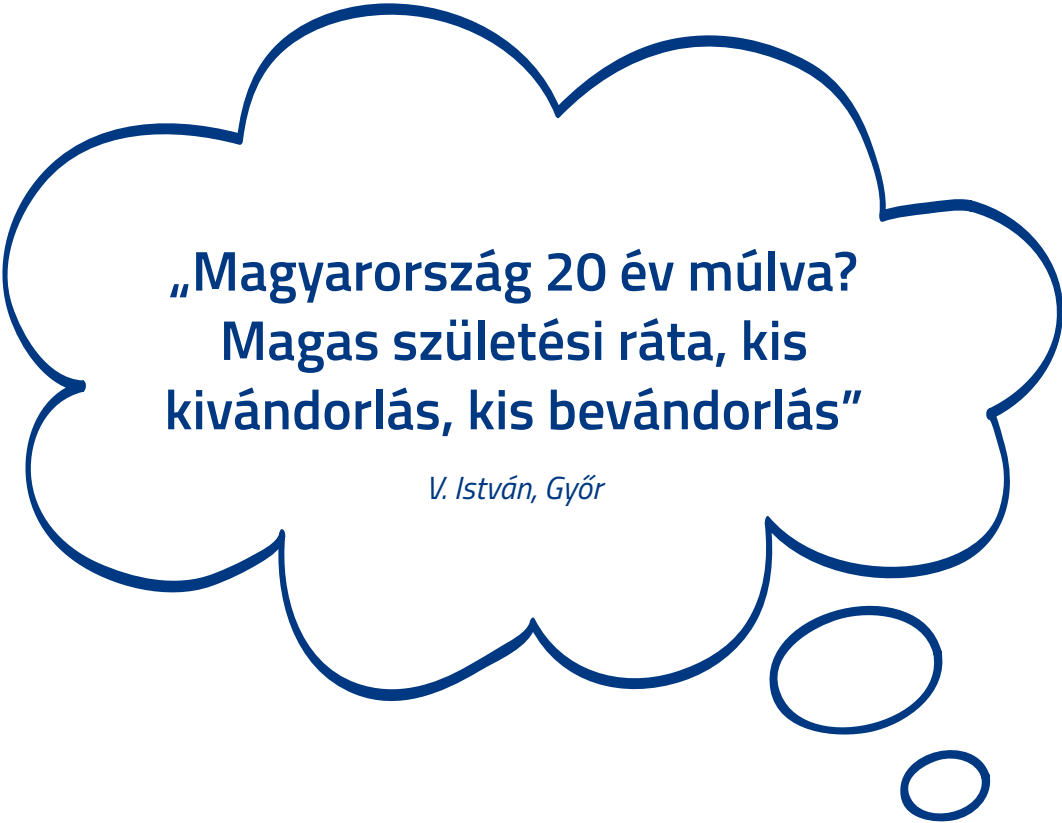
A **migráció megszüntetését elsősorban a negyvenes korosztály érzi Magyarország virágzó jövője szempontjából eleminek. A teljes lakosság 13 százaléka szerint a magyar álmegvalósulásához elengedhetetlen, hogy ne telepedhessenek le Magyarországon idegen kultúrájú és vallású emberek.** A pártszimpátiát tekintve minden negyedik jobbikos említette meg a ezt az opciót, de a fideszesek 17 százaléka szerint is ez Magyarország egyik legfőbb ügye - ezzel szemben egyetlen DK-s sem választotta ezt a válaszlehetőséget.

44. ábra:

A képernyőn olyan célokat olvashat, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyeket Ön a legfontosabbnak tart annak érdekében, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen!

Ne telepedhessenek le tőlünk idegen kultúrájú és vallású emberek az országban

**„Magyarország 20 év múlva?
Magas születési ráta, kis
kivándorlás, kis bevándorlás”**

V. István, Győr

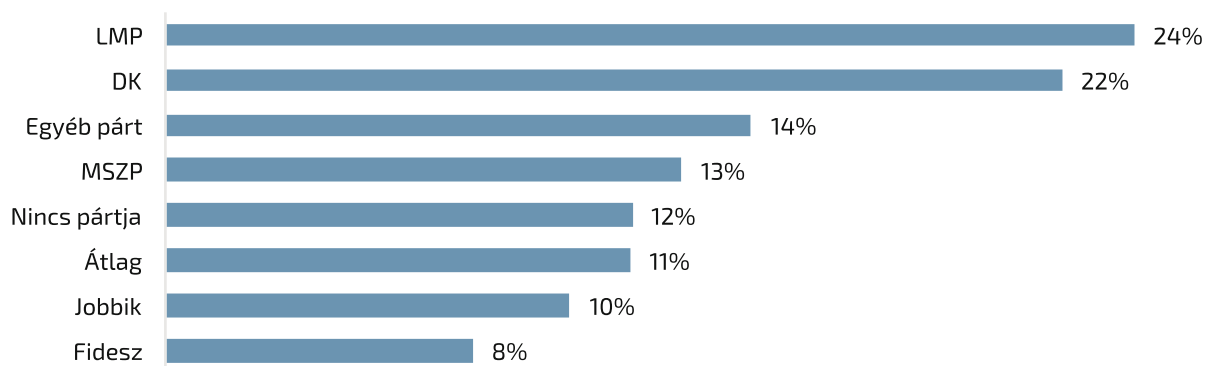
A **pozitív gondolkodást** (13 százalék) **mint Magyarország sikerének kulcsát** elsősorban a húszas és harmincas éveikben járó felnőttek választották, **a rend és biztonság** (ugyancsak 13 százalék) pedig főképp a DK-s szavazók szerint nélkülözhetetlen hazánk felemelkedéséhez. **Hasonló arányban van benne a környezetvédelem** a magyarok szerint a három legfontosabb ügyben az ország jövője szempontjából.

Az emberi jogokat 11 százalék gondolja elsődleges fontosságúnak. A magasabb végzettségűek említették többit, és kifejezetten gyakran választották a budapestiek (18%), szemben a falvakban élőkkel (7%). A fideszesek tartják a legkevésbé fontosnak a demokrácia védelmét, mindössze 8 százalékuk említette, szemben a DK-s (22%) és LMP-s (24%) szavazókkal.

45. ábra:

A képernyőn olyan célokat olvashat, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyeket Ön a legfontosabbnak tart annak érdekében, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen!

Az emberi jogok és a demokrácia jobban érvényesüljön

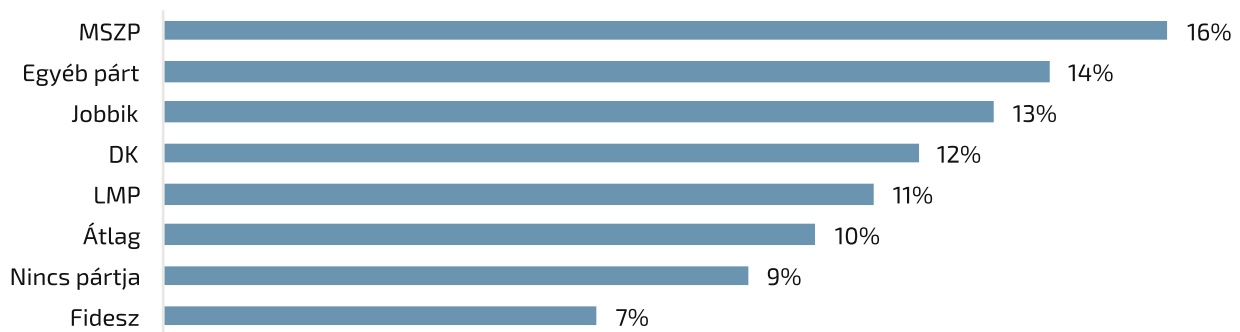
A várttól eltérő eredményt hozott az a tény, hogy a jobbikos szavazók nem említették az átlagnál (11 százalék) gyakrabban a nemzeti identitás és hagyományaik védelmét az ország első számú kérdéseként. **A materiális kérdések, az egészséges élet, a modernizáció ügyei, a demokrácia és a környezetvédelem tehát mind fontosabbak a magyarok szerint a tradicionalizmusnál.**

Az **oktatás javítását** (11 százalék) elsősorban a 30 éven aluliak és a negyvenes korosztály választották, vélhetően azért, mert előbbiek még részei, vagy a közelmúltban hagyták el az oktatási rendszert, míg utóbbiaknak szülőként van közele tapasztalata az iskolarendszerrel. A diplomások kiemelkedő arányban (17%) említették meg ezt válaszaik között, valamint a többiekhez képest fontos az MSZP-s és az LMP-s szavazók számára is.

46. ábra:

A képernyőn olyan célokat olvashat, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen. Kérem, hogy válassza ki ezek közül azt a hármat, amelyeket Ön a legfontosabbnak tart annak érdekében, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország legyen!

Javuljon a magyar oktatási rendszer

Az olyan **klasszikusan liberális alapelveket**, mint hogy a szabad verseny és a magántulajdon védelme biztosítja **Magyarország felemelkedését**, mindössze a lakosság négy százaléka tartja kiemelkedően fontosnak. De még ennél is kevésbé fontos a magyarok szerint a trianoni határok visszaállítása (4 százalék). Ezt elsősorban a jobbikosok gondolják elengedhetetlennek (10%).

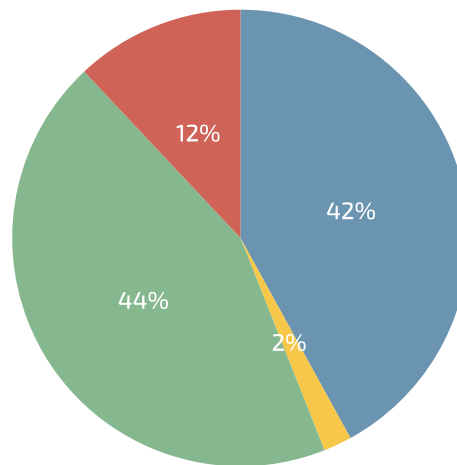
**„Túl kicsik vagyunk ahhoz,
hogy a saját utunkat járjuk.
Nem is engednék.”**

H. Éva, Miskolc

Ahogy az eddigi válaszokból is látszik, a „magyar álm” messze áll mind az amerikai önmegvalósítástól és szabadpiactól, közelebb a kontinentális nyugati értékekhez és kifejezetten távol a keleti tradicionalista társadalmak önképétől. Ez jól megmutatkozik akkor is, amikor azt mértük fel, hogy a magyarok szerint a Nyugathoz vagy a Kelethez kellene Magyarországnak hasonlítania, esetleg az országnak a saját útját kellene járnia. A válaszokból kiderül, hogy az ország keleti orientációjának nincsen érdemi támogatottsága (2 százalék), ugyanakkor lényegében ugyanannyian gondolják, hogy az országnak a saját útját kellene járnia (44 százalék), mint amennyien azzal értenek egyet, hogy Nyugat-Európához (például Ausztriához) kellene hasonlítanunk. A „harmadik utas”, „magyar utas” gondolkodás tehát igen erősen jelen van a magyarok gondolkodásában, sőt, szűk többsége is van a Nyugathoz való teljes hasonulással szemben.

47. ábra:

**Ön hogyan látja Magyarországh helyzetét a világban?
Felsorolok három állítást ezzel kapcsolatban, Ön melyikkel ért leginkább egyet?**

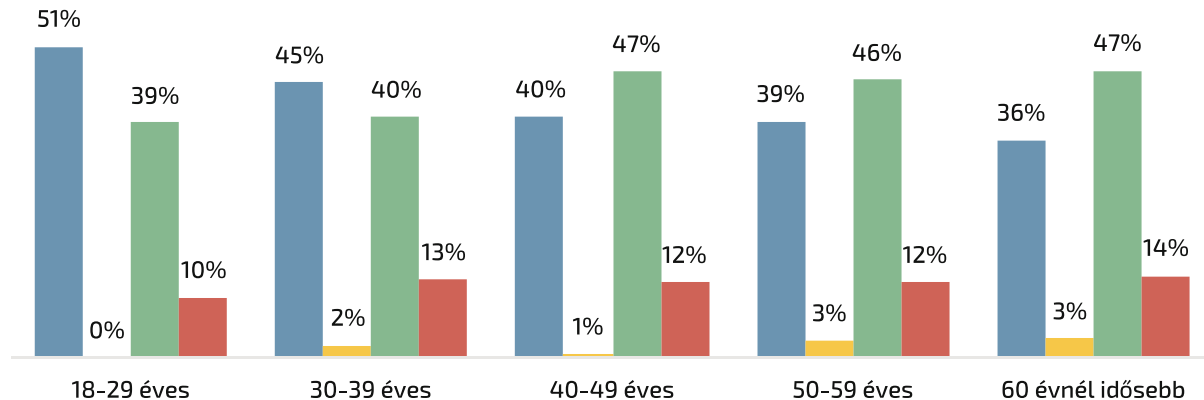

- Magyarországnak jobban kellene hasonlítania a nyugati országokhoz, például Ausztriához
- Magyarországnak jobban kellene hasonlítani a keleti országokhoz, például Oroszországhoz
- Magyarországnak teljesen a saját útját kellene járnia, se nem Nyugathoz, se nem Kelethez nem kellene hasonlítania
- Nem tudja / Nem válaszol

A nyugati világ támogatottsága a válaszadók életkorával fordítottan arányos: míg a fiatal felnőttek több mint fele szerint a Nyugatot kellene mintának vennünk, addig ezt a 60 évnél idősebbeknek már csak a 36 százaléka helyesli. A „saját út” eszméje a negyven év alattiaknál 40 százalékos, a negyven évnél idősebbek körében közel 50 százalékos támogatottsággal bír.

48. ábra:

Ön hogyan látja Magyarországhelyzetét a világban? Felsorolok három állítást ezzel kapcsolatban, Ön melyikkel ért leginkább egyet?

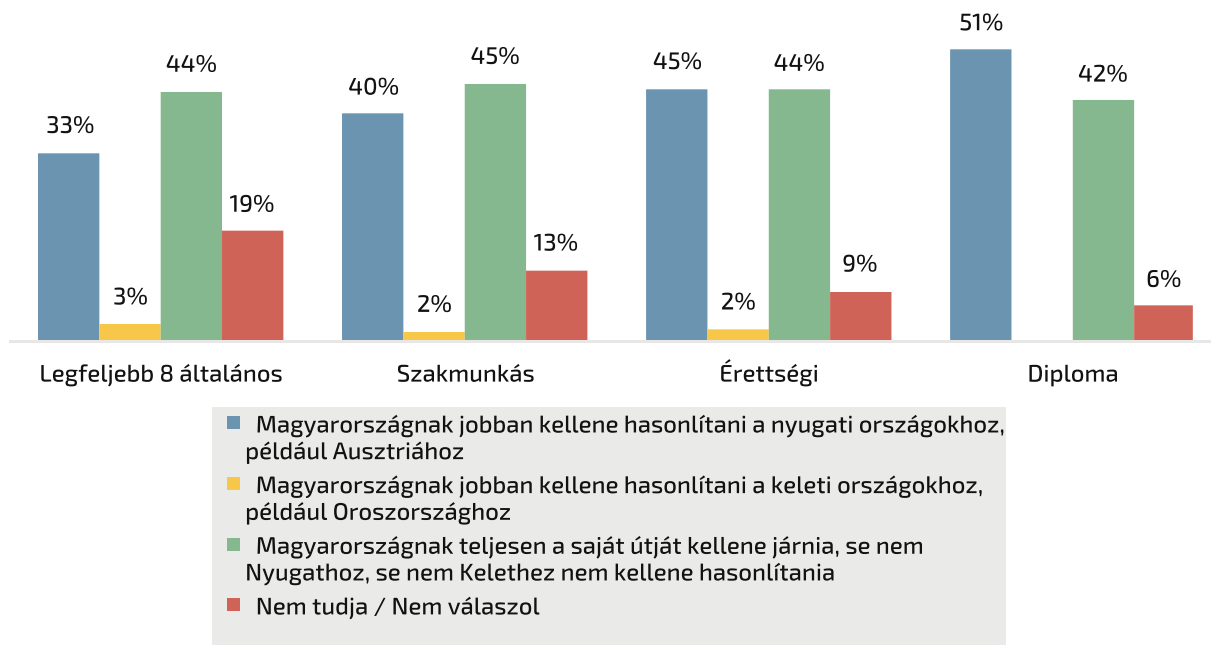
- Magyarországnak jobban kellene hasonlítani a nyugati országokhoz, például Ausztriához
- Magyarországnak jobban kellene hasonlítani a keleti országokhoz, például Oroszországhoz
- Magyarországnak teljesen a saját útját kellene járnia, se nem Nyugathoz, se nem Kelethez nem kellene hasonlítania
- Nem tudja / Nem válaszol

A „Nyugat” támogatottsága az iskolázottsággal is összefügg, **minél magasabb a végzettsége valakinek, annál inkább szeretné, ha Magyarország Ausztriához hasonlítana.**

Amíg a nyugat-dunántúliak kétharmada, és a közép-dunántúliak több mint fele élne inkább osztrák életet, addig a dél-alföldieknek az egyharmada, az észak-alföldieknek a 29 százaléka, az észak-magyarországiaknak pedig mindössze 24 százaléka szeretné, ha hazánk Ausztriára hasonlítana. **Oroszországhoz egyébként az Észak-Alföldön akarnak az átlaghoz háromszor annyira hasonlítani, az ott élők 7 százaléka választotta mintaként Putyin országát.**

49. ábra:

Ön hogyan látja Magyarországhelyzetét a világban? Felsorolok három állítást ezzel kapcsolatban, Ön melyikkel ért leginkább egyet?

**„Gazdaságilag jussunk oda,
ahova Nyugat-Európa,
ne kulturálisan!”**

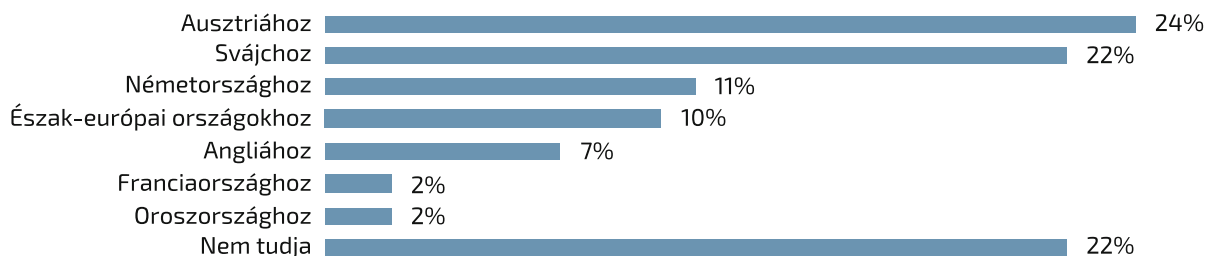
H. Katalin, Budapest

A Nyugathoz való hasonulásunk támogatóit tekintve felülreprezentáltak a kispártok szavazói (62%), valamint átlagon felüliek még a DK-s (55%), a jobbkios (47%) és az LMP-s szavazók is (44%). **A legkevésbé a kormánypárti szavazók gondolják úgy (35%), hogy a Nyugathoz kellene hasonlítania hazánknak**, ezzel összefüggésben a fideszes tábor gondolja úgy leginkább (56%), hogy hazánknak a saját útját kéne járnia. Jól látható módon a kormányzati kampányok hatottak a Nyugat megítélésére a fideszes táborban. A fideszeseken kívül csak az MSZP táborában népszerűbb az átlaghoz képest ez a gondolat.

Még **alaposabban vizsgálva ezt a kérdést** láthatjuk, hogy **az európai országok közül legnagyobb arányban a magyarok azt szeretnék, ha hazánk Ausztriához (24%) vagy Svájc-hoz hasonlítana (22%)**, ezek után némi lemaradással jön Németország (11%) valamint a skandináv országok (10%). Angliát a válaszadók mindössze 7 százaléka választotta, míg Franciaországra vagy Oroszországra a megkérdezetteknek csak a 2-2 százaléka szeretné, hogy hasonlítson hazánk. **Kiemelkedően sokan, 22 százaléknyan viszont egyetlen országot sem tudtak vagy akartak megnevezni.**

50. ábra:

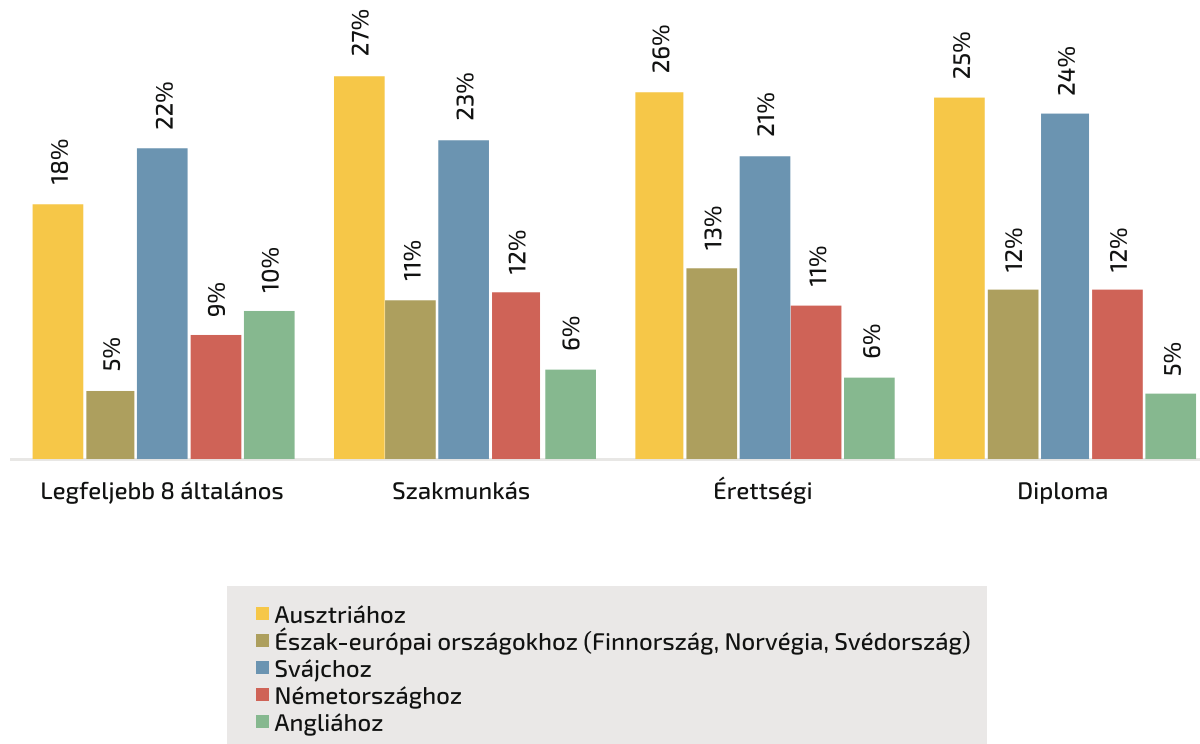
**Most felsorolok néhány európai országot.
Ha Magyarország egy másik európai országhoz hasonlítana,
akkor Ön mit szeretne, ezek közül melyikhez hasonlítson leginkább?**

Ausztriát leggyakrabban a fiatalok felnőttek választották (27%), míg a 60 éven felüliek a legritkábban (21%), hasonlóan a skandináv országokhoz (13% és 8%). Svájc a középkorúak (30 és 50 év között) között felülreprezentált, míg Angliát az 50 éves korosztály tekinti leginkább példának (10%).

51. ábra:

**Most felsorolok néhány európai országot.
Ha Magyarország egy másik európai országhoz hasonlítana,
akkor Ön mit szeretne, ezek közül melyikhez hasonlítson leginkább?**

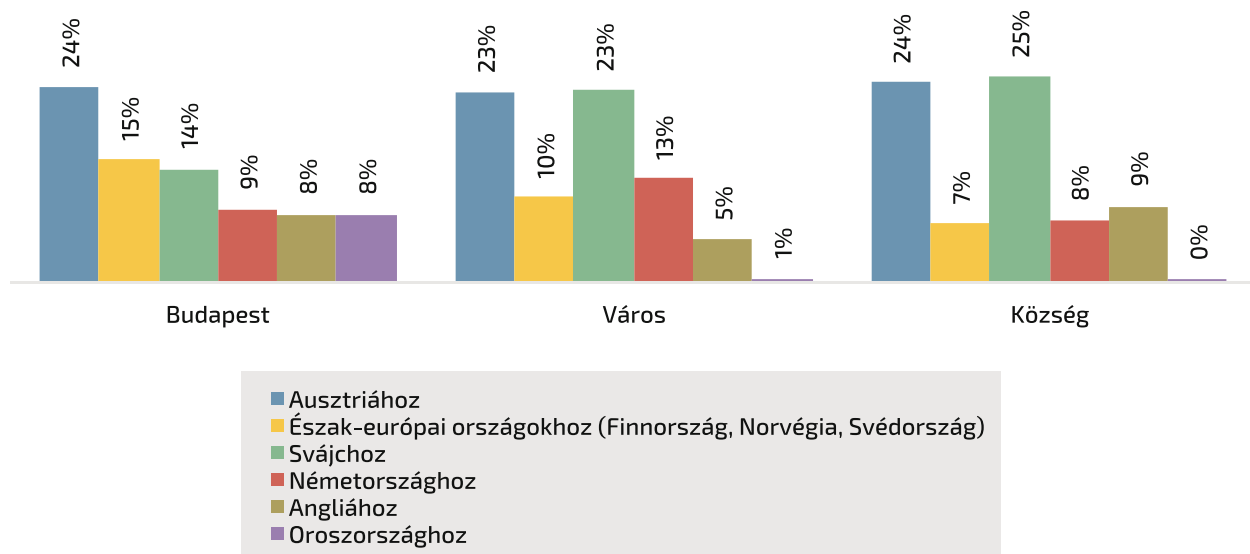
**„A magyarok álmai
egy német ember
mindennapjai”**

S. György, Budapest

Ausztria elsősorban a szakmunkások számára mintaország, míg Svájcot a diplomások tekintik leginkább követendő példának. Svájc elsősorban a vidéki városokban (23%) és falvakban (25%) fontos viszonyítási alap, a budapestiek körében viszont kevésbé támogatott (14%). Ezzel szemben a fővárosban magas a támogatottsága a skandináv országoknak (15%), amelyek viszont vidéken nem különösen népszerűek (7%). Németország a vidéki városokban népszerűbb (13%), mint Budapesten (9%), vagy a falvakban (8%).

52. ábra:

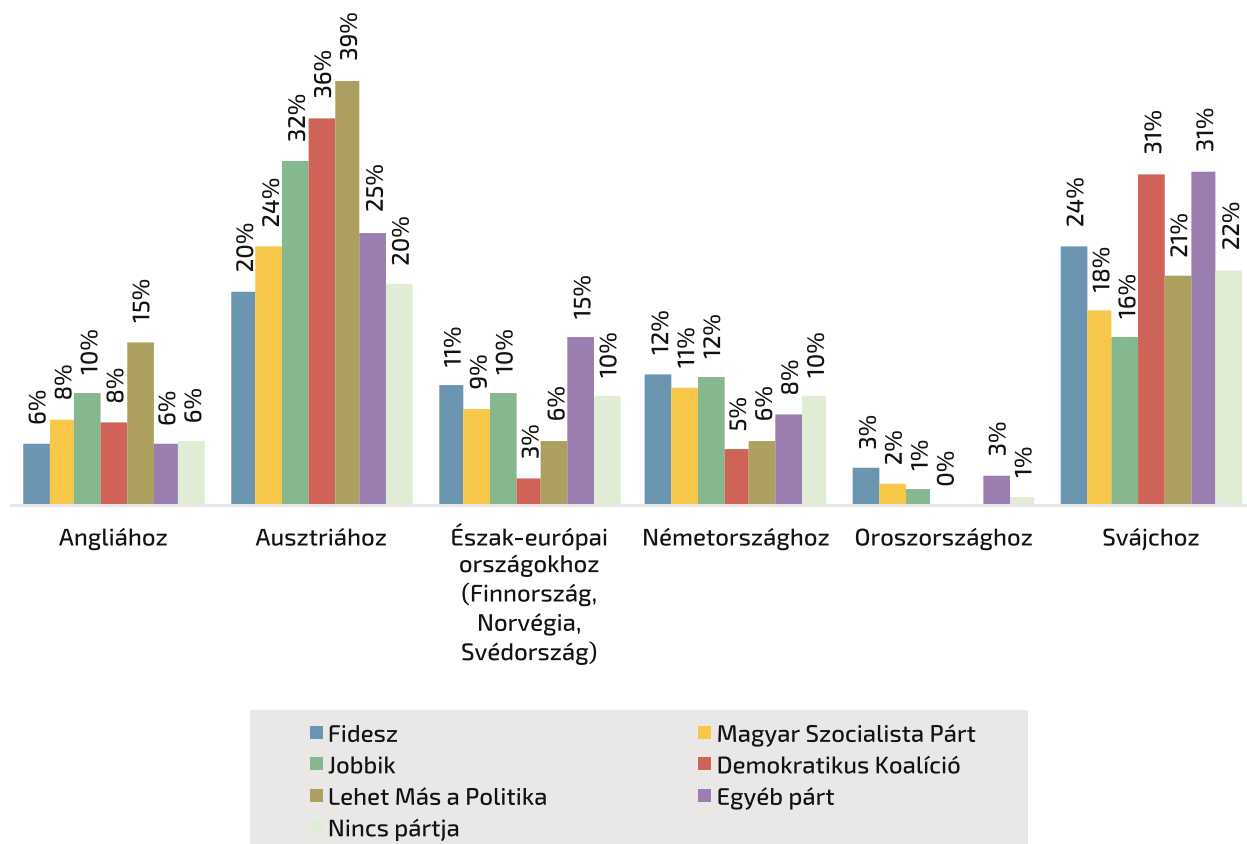
**Most felsorolok néhány európai országot.
Ha Magyarország egy másik európai országhoz hasonlítana,
akkor Ön mit szeretne, ezek közül melyikhez hasonlítson leginkább?**

A jobbikos (32%), a DK-s (36%) és az LMP-s (39%) szavazók említették az átlagosnál többször Ausztriát, a fideszesek választották a legtöbbször Németországot, míg a skandináv országokat és Svájcot elsősorban az LMP-sek és a törpépartok szavazói tekintik követendő példának.

53. ábra:

**Most felsorolok néhány európai országot.
Ha Magyarország egy másik európai országhoz hasonlítana,
akkor Ön mit szeretne, ezek közül melyikhez hasonlítson leginkább?**

#nyugdij

Csáky Dóra, Hoffmann Edina:
#nyugdij
Megjelent a 15. ARC kiállításon

A white thought bubble graphic with a scalloped border, containing text. Two smaller circles are attached to the bottom right of the main bubble.

**Következtetések:
Ez a Magyar Álom**

6. Következtetések: Ez a Magyar Álom

A Policy Solutions és a Friedrich-Ebert-Stiftung annak érdekében, hogy közelebb jusson a magyar álom meghatározásához először azt mérte fel, hogy álmóznak-e egyáltalán a magyarok, vannak-e hosszú távú céljaik az életben. Az álmok megvalósulását mindenki máshogy képzei, van, aki tervet készít, saját magában bízik; van, aki imádkozik és Istentől várja a segítséget; megint mások az államtól várják a célok megvalósulásához a támogatást. A két intézet arra volt kíváncsi, hogy **mi magyarok melyik módszert választjuk**. A pesszimizmusáról ismert országban természetesen az is fontos kérdés volt, hogy **reménykedünk-e egyáltalán az álmaink megvalósulásában**, bármi is legyen a „magyar álom”, van-e esélyünk elérni azt.

Az eredmények azt mutatják, hogy **a társadalom három nagy részre oszlik: a magyarok nagyjából egyharmadának vannak a jövőre vonatkozó álmai, egynegyedének voltak, de már nincsenek, végül egy másik bő egyharmad soha nem is álmódzott**. A **40 éves életkor egy jelentős választóvonal**: az ennél fiatalabbak jelentős többségének vannak álmai, de efelett az életkor haladtával fogynak el az álmok. A 40 évnél idősebbek egyharmada olyan személy, akinek még régen voltak álmai, de már lemondott róluk. **Az álmódzást feladók körében magasabb a nők aránya**. Az ország életszínvonalbeli különbségei jól leképződnek az álmok tekintetében is: a legtöbb álmokat szövögető magyart a diplomások körében, valamint Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon találunk. Ezzel szemben a Dél-Dunántúlon az emberek felének soha nem is voltak álmai, Észak-Magyarországon pedig az álmódzást feladók aránya kiugróan magas.

Ugyancsak háromfelé oszlott az ország a tekintetben, hogy mit tesz álmai megvalósítása érdekében. Minden negyedik magyar tervet készít, dolgozik a céljai elérése érdekében. Ugyanakkor **a magyarok másik egynegyede - főleg a fiatalok – a rokonok, barátok segítségével, azaz a kapcsolati tőkében bízik**. A lakosság egy harmada pedig **szimplán vagy a csodában bízik vagy imádkozik** álmai megvalósulása érdekében.

A magyarok fele valamilyen mértékben optimista jövőjét illetően, inkább bízik abban, hogy eléri céljait. **Egyharmad azonban kifejezetten pesszimista, nem hisz abban, hogy megvalósulnak álmai**. Míg Közép-Magyarországon minden ötödik ember teljesen biztos céljai elérésben, Észak-Magyarországon csupán 4 százalék.

A magyar álmok megismeréséhez, a jövőről alkotott képünk feltérképezéséhez ismerni kell a **múltunkhoz való viszonyt is**. Ezért kutatásunk során arra kértük a megkérdezetteket, hogy értékeljék az elmúlt bő száz év nagy történelmi korszakait az Osztrák Magyar Monarchiától a rendszerváltás utáni időszakig. Melyikkel tudnak legjobban azonosulni, melyik alatt volt a legjobb a magyar népnek? Az 1990 utáni huszonegy évet az egyes kormányok megítélése szerint is vizsgáltuk, valamint arra is kíváncsiak voltunk, hogy mit gondolnak, jobb volt-e a megkérdezettek szüleinek élete, mint a saját jelenlegi életük és gyermekeiknek jobb lesz-e.

Az eredmények azt mutatják, hogy minden negyedik magyar számára az 1989 előtti Kádár-rendszer az etalon, ez az időszak volt szerintük az elmúlt bő 100 év álmokora. Minél idősebb és alacsonyabb végzettségű egy személy, annál magasabb a rendszerváltás előtti évtizedek pozitív megítélése. Az előző rendszernek jelentős a támogatottsága Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön és általában a falvakban.

A magyarok Kádár után a „nem tudom” választ támogatták legtöbben, amikor arról érdeklődtünk, mikor volt Magyarországon az aranykor. Főleg a 30 év alatti fiatalok bizonytalanok e tekintetben, több mint felük nem tudott erre a kérdésre válaszolni. A 40 év alattiak az a korcsoport, ahol egy nagyon szűk többsége van azonban 1989 utáni rendszernek az 1989 előttihez képest – feltehetően részben azért, mert Kádár alatt nem éltek vagy kisgyerekek voltak. A rendszerváltás utáni időszak összeségében a magyarok egyötöde szerint a legjobb korszak: főleg a 40 év alattiak, a budapestiek és a diplomások preferálják az elmúlt 27 évet. A többi történelmi korszak (Osztrák-Magyar Monarchia, Horthy-korszak, Rákosi-kor) 5 százalék alatti a „támogatottsága” a teljes társadalom körében.

A rendszerváltás utáni időszak alacsony támogatottsága jól látszik az 1989 utáni kormányok megítélésén is. **A legtöbb megkérdezett nem is választott az elmúlt évek kormányai közül: a magyarok egyötöde szerint egyik kormány alatt sem volt jó a magyaroknak, egy másik egynegyed pedig nem tudott, nem akart válaszolni erre a kérdésre.** Az elmúlt 27 év kormányai közül tehát úgy lett a **mostani Orbán-kormány a legnépszerűbb, hogy mindössze a lakosság 16 százaléka választotta** a felmérésünkben. Összeségében a magyarok 31 százaléka szerint éltek jól a **magyarok a jobboldali (-populista) kormányok alatt, 21 százalék szerint pedig a baloldali (-liberális) kormányok idején.**

A Kádár-kor iránti nosztalgiát mutatja, hogy a **magyarok némileg pozitívan gondoltak vissza az elmúlt időkre, amikor arról kérdeztük őket, hogy hogyan látják a válaszadók a szüleik generációjának a helyzetét.** A megkérdezettek 31 százaléka gondolta azt, hogy jobban éltek a szüleik, míg 28 százalékuk azt, hogy rosszabbul, 35 százalékuk szerint viszont nem történt nagy változás, és hasonló színvonalon éltek szüleik akkor, amikor olyan idősök voltak, mint a válaszadó. Hasonlóan ahhoz, amikor a **jövőre vonatkozó álmaikról kérdeztük a magyarokat, itt is a lakosság egyharmada tűnik kifejezetten csalódottnak, egyharmada rezignáltnak, szűk egyharmada pedig optimistának.**

Az álmok megvalósulásának vagy meg nem valósulásának a jelenben számos oka lehet. **Gondolhatjuk azt, hogy valamilyen külső tényező segíti vagy akadályozza a magyar álmok megvalósulását:** a civilek, az Európai Unió, a

kormány, vagy akár a saját családjuk. Kérdéseink között ezért megnéztük ezeket a szereplőket, hogy inkább segítő vagy inkább ártó szándékot tulajdonítanak-e nekik a magyarok. Az álmok megvalósulása persze sokszor pénzkérdés is – vajon mekkora havi jövedelemre volna szükségük a magyaroknak, hogy álmaik életét éljék?

A Policy Solutions – FES kutatás szerint **a magyarok elsősorban - tízből heten - a családjukban, barátaikban bíznak, ha segítségre van szükségük álmaik megvalósításában. A megkérdezettek fele gondolja, hogy a magyar álom elérését leginkább mi, saját magunk, a magyar társadalom tudja segíteni. Az intézmények közül – jelentősen lemaradva a személyes kapcsolatoktól - az Európai Uniót tartják az álmok megvalósítását leginkább segítő aktorának, a lakosság egynegyede van kifejezetten pozitív véleménnyel az EU-ról e tekintetben. Az intézményekben vetett bizalom alacsony szintjét mutatja, hogy a kormánytól 17 százalék, a magyar vállalatoktól 14, a multinacionális cégektől 8, a civil szervezetektől 7 százalék várja, hogy segíti álmai megvalósulását.** A többség azonban mindegyik szereplőre alapvetően semlegesen tekint. **Kifejezett ellenérzés elsősorban a kormánnyal szemben van: tízből négy megkérdezett szerint a kormány kifejezetten gátolja a magyarokat álmaik megvalósulásában.** A multinacionális cégek esetében ez az arány 25 százalék, de még a magyar vállalatokat is a lakosság egyötöde negatívan ítéli meg álmaik elérése szempontjából.

Az álmok megvalósulásának legnagyobb akadályá azonban az alacsony jövedelem a megkérdezettek szerint. 2016-ban az Eurostat szerint a medián jövedelem nettó 124.000 forint volt, az átlagkereset nettó 192.000 forint. Ehhez képest **a magyaroknak a jövedelem területen nem csak a valós fizetésük, hanem még az álmaik is jócskán elmaradnak a nyugat-európai mindennapoktól:** a válaszadók mindössze 12 százaléka felelte azt, hogy 500.000 forintnál nagyobb összegből tudná csak fedezni a kiadásait, amennyiben álmai életét élhetné. Ugyanakkor a magyarok 28 százalékának 300.000 és 500.000 forint közötti összegre lenne szüksége álmai életéhez, 36 százalékának pedig 200.000 és 300.000 forint közötti havi nettó. **Azaz a magyarok háromnegyede jócskán a medián és az átlagjövedelem felett jelölte meg az álmai eléréséhez szükséges havi pénzösszeget.**

A múlt és a jelen értékelése által jobban megértjük azt, hogy miről is álmodoznak a magyarok, mi a magyar álom. Természetesen eltérnek a személyes preferenciák és az államra, az országra vonatkozó elképzelések, de mindkét esetben tucatnyi lehetőségből választhattak a kutatásunkban résztvevő személyek. Annak érdekében, hogy a közvélemény ország jövőjével kapcsolatos elképzeléseit még plasztikusabban bemutathassuk, olyan választási lehetőségeket is felkínáltunk a válaszadóknak, hogy Magyarország a Kelet vagy a Nyugat része legyen, esetleg saját újat járja; Angliához, Ausztriához, Svájcra, más nyugat- vagy észak-európai országhoz, esetleg Oroszországhoz hasonlítson-e jobban. Végül a magyarok jövőjével kapcsolatos optimizmust próbáltuk felmérni.

Ezek alapján **a magyarok legfontosabb személyes vágya az egészséges élet.** A válaszadók közül ezt az opciót jelölték meg a legtöbben (56%), mikor arról kérdeztük őket, melyek a legfontosabb személyes álmaik. **Az egészség után a magyarok a leggyakrabban a biztos megélhetést nyújtó fizetésre és nyugdíjra vágyakoznak,** majdnem minden második magyar jelölte meg ezt a válaszopciót. A válaszadók korát tekintve a legidősebbek, tehát a 60 éven felüliek között magas ez a vágyálom

– hasonlóan az egészséges élethez. Érdekesség, hogy **a biztos megélhetés vágya és a végzettség között nincs szoros összefüggés, a legfeljebb 8 általánossal rendelkezőktől a diplomásokig nagyjából egyforma arányban vágyakoznak a magyarok az anyagi biztonságra. A boldog párkapcsolat és családi élet** (melyet a válaszadók 42 százaléka említett meg) szorosan összefügg az életkorral: minél fiatalabb valaki, annál inkább álmodozik a boldog magánéletről.

Az, hogy **biztonságban legyen gyermekeink, unokáink jövője** elsősorban az ötvenes korosztályt érdekli, de a teljes társadalomban is majdnem minden második embernek prioritás ez. A **biztos munkahelyet és jó munkakörülményeket** elsősorban a fiatal felnőttek választották.

Szép tágas lakásról szintén a fiatalok álmodnak kiugróan magas arányban, hasonlóan a külföldi nyaraláshoz, a külföldre költözéshez, valamint az idegennyelv-tanuláshoz. Kiugróan magas adat, hogy **a fiatalok egyötödének az egyik legfontosabb álma a külföldre költözés.** Az emigrációról való fantáziálás regionális eloszlásban Észak-Magyarországon a legnépszerűbb. Érdekes módon a legtöbben az ötvenes éveikben járók választották azt a válaszlehetőségét, hogy saját vállalkozást vagy civil szervezetet szeretnének létrehozni. Szintén meglepő, hogy **a hazánk megsegítéséért, Magyarország boldogulásáért a hatvan éven felüliek akarnak a leginkább tenni (ez is csupán 5 százalék), szemben a legkevésbé hazafias harmincas korosztállyal, akiknek csak 1 százaléka említette a hazánkért való munkát.**

A személyes álmokon túl felmértük az ország jövőjével kapcsolatos elvárásokat is, arra voltunk kíváncsiak, hogy a honfitársaink szerint mire volna szükség ahhoz, hogy Magyarország 20 év múlva egy virágzó ország lehessen.

A válaszadók Magyarország felvirágoztatásához elsődlegesen arra van szükség, hogy jóval magasabb fizetések és nyugdíjak legyenek, ezt a válaszopciót a megkérdezettek több mint a fele jelölte. **A második legtöbben az egészségügyi rendszer javulásában látják a sikeres magyar jövőt,** ezt az opciót minden harmadik ember választotta. Az ország jövőjével kapcsolatos harmadik álmunk is pénzügyi természetű: 27 százalék említette azt, hogy **Magyarországnak gazdaságilag erősödnie és modernebbé kell válnia.** Ugyanakkora azoknak az aránya, akik viszont **korruptió csökkenésében látják a magyar álmunk sikerének kulcsát.** **A vagyoni különbségek leküzdése** a magyarok egynegyedének fontos, elsősorban az ötvenesek között, valamint a legfeljebb 8 általánost végzetteknél a legnépszerűbb.

Majdnem minden ötödik válaszadó említette meg, hogy békére és összetartásra lenne szükség hazánk felvirágzásához. A migráció megszüntetését elsősorban a negyvenes korosztály érzi Magyarország virágzó jövője szempontjából eleminek. **A teljes lakosság 13 százaléka szerint a magyar álmunk megvalósulásához elengedhetetlen, hogy ne telepedhessenek le Magyarországon idegen kultúrájú és vallású emberek.** Az olyan **klasszikusan liberális alapelveket, mint hogy a szabad verseny és a magántulajdon védelme biztosítja Magyarország felemelkedését, mindössze a lakosság 4 százaléka tartja kiemelkedően fontosnak.** De még ennél is kevésbé fontos a magyarok szerint a trianoni határok visszaállítása.

Ahogy az eddigi válaszokból is látszik, a **„magyar álmot” messze áll mind az amerikai önmegvalósítástól és szabadpiactól, közelebb a kontinentális nyugati értékekhez és kifejezetten távol a keleti tradicionalista társadalmak önképétől.** Ez jól megmutatkozik akkor is, amikor azt mértük fel, hogy a magyarok szerint a Nyugathoz vagy a Kelethez kellene Magyarországnak hasonlítania, esetleg az országnak a saját útját kellene járnia. A válaszokból kiderül, hogy **az ország keleti orientációjának nincsen érdemi támogatottsága** (2 százalék), ugyanakkor lényegében **ugyanannyian gondolják, hogy az országnak a saját útját kellene járnia (44 százalék), mint amennyien azzal értenek egyet, hogy Nyugat-Európa-hoz (például Ausztriához) kellene hasonlítanunk.** A „harmadik utas”, „magyar utas” gondolkodás tehát igen erősen jelen van a magyarok gondolkodásában, sőt szűk többsége is van a nyugathoz való teljes hasonulással szemben.

Még alaposabban vizsgálva ezt a kérdést láthatjuk, hogy **az európai országok közül legnagyobb arányban a magyarok azt szeretnék, ha hazánk Ausztriához (24%) vagy Svájc-hoz hasonlítana (22%),** ezek után némi lemaradással jön Németország (11%) valamint a skandináv országok (10%). Angliát a válaszadók mindössze 7 százaléka választotta, míg Franciaországra vagy Oroszországra a megkérdezetteknek csak a 2-2 százaléka szeretné, hogy hasonlítson hazánk. **Kiemelkedően sokan, 22 százaléknyan viszont egyetlen országot sem tudtak vagy akartak megnevezni.**

Milyen is tehát a magyar álmot? Elsősorban **anyagi jólétre és egészségre** vágyunk, melyet a **saját értékeink és a nyugatos értékek kombinációjával** kívánunk elérni. A gazdasági fejlődés, a gazdagság, a jövedelmi különbségek csökkenése, a kisebb korrupció, azaz **a materiális kérdések megelőznek minden más álmot.** A pénztárcánk megtöltésén túl **az államtól főleg az egészségügy javítását várjuk.** A **saját személyes jóléte, biztonsága érdekli a magyarok elsőprő többségét, nem pedig az ország egészének a sorsa.**

A magyarok a **szűk környezetükben és a kapcsolati rendszerükben bíznak leginkább,** nem pedig intézményekben. Így **fontos érték számunkra a család:** a fiatalok kiegyensúlyozott párkapcsolatot kívánnak maguknak, az idősebbek biztonságot gyermekeiknek és unokáiknak. **A természethez való kötődés, a környezet védelme** ugyanakkor egyike a kevés posztmateriális értéknek, mely jelen van a társadalomban. A magyarok körében ugyanakkor **erős az elvágódás is:** minden ötödik fiatal külföldön képzeletbeli álmait megvalósítását és minden társadalmi rétegben a fontosabb álmok között szerepel az utazás lehetősége.

A magyarok tehát nem szeretnék sem korlátlan szabadpiacot, sem multikulturális társadalmat, de a tradicionalista értékek, a nacionalizmus vagy a Trianon előtti határok visszaállítása is teljesen hidegen hagyja a társadalom többségét. Az **amerikai típusú önmegvalósítás** éppúgy távol áll a többség álmától, mint az **orosz típusú erős, rendteremtő állam.** Összeségében a magyar álmot legjobban úgy leírható, hogy **a magyarok szeretnék 800 kilométerrel nyugatabbra – valahol az osztrák-svájci határon – élni: a Kádár-rendszer kiszámíthatóságában, biztonságában, társadalmi egyenlőségében, de Nyugat-Európa életszínvonalán.**

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza,
mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung hivatalos álláspontját.

A Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag
a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.

Büro Budapest

H-1056 Budapest, Fővám tér 2-3.

Telefon: +36-1-461-60-11

E-mail: fesbp@fesbp.hu

Website: www.fesbp.hu

POLICYSOLUTIONS

H-1065 Budapest, Révay utca 10.

Telefon:+36-1-474-87-48

E-mail: info@polycysolutions.hu

Website: www.polycysolutions.hu

